kehitys utveckling

SYYSKUU 3.2016

KAUPPAA ILMAN RAJOJA

Itä-Afrikan talous kasvaa onnistuneen yhteistyön ansiosta. Yhteinen historia ja kulttuuri helpottavat kaupankäyntiä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ_UTRIKESMINISTERIET

ETELÄ-SUDANIN VERISET VUODET | HÄPÄISTYT MIEHET VAIKENEVAT | PAKOON ERITREASTA

KUVA LIISA TAKALA

Hannu Vikman on kehittänyt vesi- ja jätehuoltoa lukuisissa maissa Afrikassa ja Aasiassa. Yli 30 vuoden kokemuksella hän tietää, milloin kehitysyhteistyöhankkeessa on parasta nostaa kädet pystyyn. Viimeksi näin tapahtui Vietnamissa viime vuoden keväällä. ”Yhteistyö Vietnamissa vaatii pitkämielisyyttä ja paineensietokykyä”, hän sanoo.

S. 38

Joka toinen Iranin 80 miljoonasta asukkaasta on alle 30-vuotias. Etenkin kaupungeissa nuoret uhmaavat elämäntavoillaan iäkkään islamilaisen papiston sääntöjä. Kuvassa nuorukainen tasapainoilee moottoripyörällään tiellä, joka johtaa Isfahanin kaupunkiin.

KUVA JONAS GRATZER

KANNEN KUVA PANOS/SVEN TORFINN

_ SISÄLTÖ

4 MAAILMAN MAKASIINI

11 PÄÄKIRJOITUS

12 TALOUDELLINEN YHTEISTYÖ KANNATTAA
Itä-Afrikan talousyhteisön EAC:n alueella tavarat ja palvelut liikkuvat aikaisempaa vapaammin.

16 YLI YHDELLÄ PYSÄHDYKSELLÄ
Holilin ja Tavetan raja-asemilla tansanialaiset ja kenialaiset tullimiehet tutkivat rinta rinnan rekka-auton lastia. Rajamuodollisuuksiin kuluva aika on lyhentynyt kolmanneksella.

17 UGANDA: HÄPÄISTYT MIEHET VAIKENEVAT
Joka kolmas Ugandaan päätynyt pakolaismies on kokenut seksuaalista väkivaltaa. Harva heistä saa apua.

20 SUDAN: AAVIKKOLEIRILLE HYLÄTYT
Sudaniin saapuu tuhansia pakolaisia naapurivaltioista. Leirillä olosuhteet ovat karut ja apu niukkaa.

22 ERITREA: NÄKÖALOJA NUORISOLLE
Suomalaiset yliopistot kehittävät eritrealaisia korkeakouluja, jotta nuoret jäisivät kotimaahansa.

23 MOSAMBIK: KIINNI HISTORIASSA
Kestävä rauha edellyttää avointa keskustelua sisällissodan julmuuksista, kirjoittaa Janne Rantala.

24 IRAK: ÅTERVÄNDER TILL RUINER
Terrorgruppen Islamiska staten tappar allt mer terräng i Irak. En del yazidier återvänder hem, men rädslan är stor att något liknande ska ske igen.

28 IRAN: VAPAUDEN TUOLLA PUOLEN
Iranin nuoret luovivat islamilaisen valtion säännöissä ja haaveilevat vapaudesta elää tavallisen nuoren elämää.

38 VESIHUOLLON KONKARI
Hannu Vikmanilla on vuosikymmenien kokemus puhtaan veden ja jätehuollon järjestämisestä kehitysmaihin.

42 PINNALLA
Viiden vuoden kuluttua kehitysrahoituslaitokset sijoittavat yhtä paljon rahaa yrityksiin kuin valtiot kehitysyhteistyöhön.

44 VAPAALLA
Kolme afrikkalaista teki täyskäännöksen ja työllisti itsensä.

48 SUOMI TEKEE
Tansanialaiset ja namibialaiset opettelevat digitaalisiksi kansalaisiksi Suomen tuella.

50 TULIAISET
Satu Santala oppi Maailmanpankin johtokunnassa, miten ääntään kannattaa käyttää.

51 SARJAKUVA

KOONNUT MINTTU-MAARIA PARTANEN

Tukea kehitysmaiden taloudelle

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen haluaa yritykset mukaan kehitysyhteistyöhön.

EEVA ANUNDI

"YHTEISTYÖ FINNFUNDIN KANSSA VAATII YRITYKSILTÄ VAHVAA YHTEISKUNTAVASTUUTA."

"NYT ON AIKA lopettaa surkuttelu, kääriä hihat ja ryhtyä töihin", ulkomaankauppa- ja kehitysministeri **Kai Mykkänen** (kok) sanoo.

Mykkänen nimitettiin ministeriksi kesäkuussa. Hän astui kehityspolitiikan johtoon tilanteessa, jossa kehitysyhteistyön määrärahoja on leikattu ja painopisteet määritelty kehityspoliittisessa selonteossa. Mitä ministerille jää enää päätettäväksi?

Paljon, Mykkänen sanoo.

Mykkäselle erityisen tärkeitä kehityspolitiikan painopisteitä ovat naisten ja tyttöjen asema sekä kehitysmaiden talouksien kehittäminen. Naisten ja tyttöjen asema paranee etenkin koulutuksen avulla. Kaikkien lasten on saatava laadukas peruskoulutus, mutta myös ammatillinen tai korkeakoulutus.

"Koulutuksen tasa-arvo on väylä yhteiskuntien keskiluokkaistumiseen. Ei voi olla niin, että vain eliitti lähettää lapsensa ulkomaisiin korkeakouluihin. Sellaisista yhteiskunnista tulee helposti harvainvaltoja."

Mykkänen muistuttaa, että äärimmäinen köyhyys on vähentynyt. Talouden kestävä kehitys on mahdollista kehitysmaissa. Se tarkoittaa ennen kaikkea tukea yrittäjyyteen, infrastruktuurin parantamiseen, toimivaan demokratiaan, veronkantokykyyn ja kestävään energiantuotantoon. Mykkänen uskoo, että pitkällä aikavälillä talouden peruspilareiden parantaminen auttaa myös kaikkein köyhimpiä ihmisiä.

"Esimerkiksi kehitysrahoitusyhtiö Finnfund tukee Keniassa Afrikan suurimman tuulipuiston rakentamista. Kestävä ja halpa energia edesauttaa lannoiteteollisuutta. Halvat lannoitteet parantavat puolestaan pienviljelijöiden satoa."

Kehitysmaiden talouden tukeminen vaikuttaa myös Euroopan pakolaistilanteeseen.

"Toki meidän täytyy antaa humanitaarista apua pakolaisille, mutta se on vain ensiapua. Pitkällä aikavälillä maiden taloutta on kehitettävä niin, että ihmisten ei välttämättä tarvitse lähteä kotimaastaan."

Suurempia ja vaikuttavampia kehitysyhteistyön hankkeita, niitä Mykkänen haluaa nähdä nykyistä enemmän. Suomen ei kannata tukea pieniä hankkeita kaikkialla.

"Pieni toimija, kuten Suomi, voi saada parhaat tulokset vain keskittymällä isompiin kokonaisuuksiin."

Kehitysyhteistyöjärjestöjen rahoituksesta leikattiin viime vuonna 40 prosenttia, mikä herätti paljon arvostelua.

"Toivon, että mahdollisimman moni järjestö tuo osaamistaan hankkeisiin. Kun valitsemme työlle parhaat toteuttajat, saamme entistä parempia tuloksia."

Kehitysyhteistyön rönsyjen karsiminen tarkoittaa myös maantieteellistä keskittymistä. Maailman köyhyyskysymys ja ilmastonmuutoksen vauhti ratkeavat pitkälti Afrikassa, joten sinne suomalaisten yritysten ja kehitysyhteistyön on suunnattava nykyistä enemmän.

"Afrikan maiden kaupungistuminen on megatrendi. Rakentuvatko kaupungit taloudellisesti kestäviksi vai slummiutuvatko ne? Miten ruoka-, liikenne- ja energiakysymykset ratkaistaan?"

Mykkänen haluaa tuoda suomalaiset yritykset vahvasti mukaan työhön. Finnfundin rooli kehitysmaiden talouden kohentamisessa yritysten kanssa on keskeinen. Mykkänen on seurannut keskustelua Finnfundin avoimuudesta ja tuloksista. Hän toteaa, että työn pitää perustua reiluihin ja avoimiin pelisääntöihin.

"Yhteistyö Finnfundin kanssa vaatii yrityksiltä vahvaa yhteiskuntavastuuta, se on selvä asia."

MINTTU-MAARIA PARTANEN

KEHITYSPOLITIIKKA

Keksinnöt eivät välttämättä vähennä köyhyyttä

SUOMEN kehityspolitiikassa on tapahtumassa iso muutos, sanoo **Lauri Hooli**, joka väitteli elokuussa filosofian tohtoriksi Turun yliopistossa. Samaan aikaan kun Suomi leikkaa varoja köyhyyden vähentämiseen tähtäävästä kehitysyhteistyöstä, rahaa siirretään innovaatioiden kehittämiseen ja yrityksille.

Väitöstutkimuksen mukaan innovaatioihin keskittyvä kehitysyhteistyö ei automaattisesti vähennä köyhyyttä vaan voi jopa pahentaa sitä.

"Innovaatioiden hyödyntäminen vaatii korkeaa osaamista ja sosiaalista pääomaa, jota maailman vähäosaisimmilla ihmisillä on rajatusti. Politiikka voi myös vähentää työpaikkoja perinteisillä aloilla, jotka työllistävät paljon köyhiä", Hooli sanoo.

Kehitysmaiden köyhillä asukkailla on usein epävirallisia yrityksiä, jotka eivät juurikaan pysty hakemaan rahoitusta innovaatiohankkeista.

Jotta uusi teknologia ja innovaatiot pystyisivät vähentämään köyhyyttä, hankkeet pitäisi suunnitella uudella tavalla. Hooli nostaa esimerkiksi Suomen rahoittaman Tansanian Living Labsin, jossa työttömät ja koulunsa keskeyttäneet nuoret opiskelevat.

"Hanke on onnistunut vähentämään eriarvoisuutta pienellä rahalla."

Lauri Hooli tutki väitöskirjassaan innovaatioiden vaikutusta yhteisöihin Namibiassa ja Tansaniassa.

HÄTÄAPU

KOVAA VALUUTTAA

JARED FERRIE/IPS

Uuden arvion mukaan pakolaiset voivat hyötyä enemmän käteisestä rahasta kuin ruoka- ja tavara-avusta. Kuva on Yidan leiriltä Etelä-Sudanista vuonna 2012.

VAIN KUUSI prosenttia humanitaarisesta avusta jaetaan nykyisin käteisenä rahana, mutta tutkijoiden ja järjestöjen mielestä osuutta kannattaisi lisätä.

"Käteinen raha kääntää apuajattelun. Antaja ei päätä, että saaja tarvitsee esimerkiksi vaatteita, vaan valinta jää vastaanottajalle", sanoo tutkija **Sarah Bailey**. Hän oli laatimassa brittiläisen ajatushautomon Overseas Development Instituten raporttia *Doing Cash Differently*.

Baileyn mukaan käteinen raha voi parantaa avustustyön läpinäkyvyyttä.

"On helpompi jäljittää käteisen rahan liikkeitä kuin ruoan tai ämpäreiden."

Lisäksi käteinen raha piristää paikallisia markkinoita. Se on myös edullista, sillä avun toimittamiseksi perille ei tarvitse vuokrata varastoa tai palkata kuljettajaa, Bailey toteaa. (IPS)

PAKOLAISET

YKSITYISTÄ RAHAA

YK:N PAKOLAISJÄRJESTÖ UNHCR:n mukaan yli puolet maailman pakolaisista elää kaupunkien slummeissa turvattomina ja vailla palveluja.

Pakolaisia on yli 60 miljoonaa, joista kolmannes on jättänyt kotimaansa. Noin neljännes eli 15 miljoonaa pakolaista asuu leireissä. Heitä suurempi joukko kärvistelee tilapäisissä majoituksissa kaupunkien reunoilla esimerkiksi Libanonissa, Meksikossa ja Tansaniassa.

UNHCR:ltä liikenee apua lähinnä pakolaisleireille.

Järjestö sai viime vuonna kahdeksan prosenttia rahoituksestaan yksityisiltä avunantajilta. Ketään ei jätetä ulos -kampanja vetoaa nyt yksityishenkilöihin, yrityksiin ja säätiöihin. Tavoitteena on parantaa kahden miljoonan pakolaisen asuinoloja vuoteen 2018 mennessä. (IPS)

Lue eritrealaisten pakolaisten tilanteesta Sudanissa sivulta 20.

AFRIKKA

LAPSET MITTAREINA

AFRIKASSA on 58 miljoonaa lasta, jotka ovat ikäisekseen liian pienikokoisia.

"Jos lasten kasvu on hidasta tänään, taloudet kituvat huomenna. Jos lapset saavat kunnollista ravintoa, siitä hyötyy koko maanosa", Afrikan kehityspankin johtaja **Akinwumi Adesina** sanoo.

Maailman terveysjärjestö WHO aikoo vähentää kitukasvuisuutta 40 prosentilla vuoteen 2025 mennessä. Se kasvattaisi viidentoista afrikkalaisen valtion kansantuotetta 75 miljardia euroa. (IPS)

BANGLADESH

KOROTUS TULVAVALLEIHIN

MILJOONIEN bangladeshilaisten kodit ja pellot ovat vaarassa jäädä veden alle, kun ilmastonmuutos etenee. Vesimassoja yritetään torjua korottamalla rannikon tulvavalleja yhdellä tai kahdella metrillä.

Bangladesh on 1960-luvulta lähtien rakentanut rannikolleen kaikkiaan 139 tulvavallia, joilla 1,2 miljoonaa hehtaaria viljelysmaata on suojattu merivedeltä ja -suolalta. Viime vuosien hirmumyrskyt ovat murjoneet valleja monin paikoin. (IPS)

MALAWI

Norsut muuttavat

CHARLES MKOKA/IPS

Malawilaisten norsujen sähköpaimen saa voimansa auringosta.

MALAWILAINEN Nkhotakotan luonnonpuisto muuttuu norsujen suojelualueeksi. Puistossa asuu sata norsua, ja sinne siirretään vähitellen 500 kärsäkästä lisää.

Siirrot alkavat kesällä 2017, ja niistä vastaa African Parks -järjestö.

Norsut tainnutetaan nuolilla, jotka ammutaan helikopterista. Sitten ne siirretään nosturilla kuorma-autoihin ja kuljetetaan uuteen, aidattuun kotipuistoonsa. (IPS)

NEPAL

Turvaa luonnosta

VOIMAKAS maanjäristys teki pahaa jälkeä Nepalin Kaskin alueen vuorilla keväällä 2015. Juuriltaan irronneet puut päätyivät jokeen ja tukkivat sen niin, että vesi nousi Karki Tharan kylään. **Saraswati Subedi** pelastui läheiselle kukkulalle, mutta vähintään 30 kyläläistä katosi vesimassoihin.

Nyt Subedi ja muut kyläläiset keräävät rahaa talkootyöllä joenpenkkojen vahvistamiseksi. Nepalin valtio toteuttaa ekosysteemiin perustuvaa sopeutumisohjelmaa YK-järjestöjen kanssa.

”Maanvyöryjen riski on nyt hyvin suuri. Kylän suojaksi pitää rakentaa pato ja vahvistaa penkereitä kahden kilometrin matkalla kukkuloilta sillalle. Käytämme luonnon raaka-aineita”, insinööri **Shiv Shankar Shah** selittää. (IPS)

STELLA PAUL/IPS

Nepalilainen Thakurseva Gurung kasvattaa Kaskissa bambua muistuttavaa ruohoa, josta valmistetaan luutia. Ruoho torjuu myös eroosiota.

AFRIKKA

TIEDE AVUKSI

YHDYSVALLOISSA työskentelee enemmän afrikkalaisia insinöörejä kuin Afrikassa. Afrikka menettää vuosittain lähes neljä miljardia euroa, koska koulutettua väkeä joudutaan palkkaamaan muualta.

Näin todetaan Next Einstein Forumista (NEF), joka edistää tiedettä ja tutkimusta Afrikassa.

Yksikään afrikkalainen valtio ei käytä edes prosenttia kansantuotteestaan tutkimus- ja kehitystoimintaan. Etelä-Koreassa osuus on neljä prosenttia, Suomessa 3,2 prosenttia.

YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestön Unescon mukaan Afrikasta puuttuu 2,5 miljoonaa insinööriä ja tekniikan asiantuntijaa. Matemaattisten tieteiden tohtoreita on alle 2 000.

NEFissä uskotaan, että Afrikka ratkoisi kehitysongelmansa, jos se saisi takaisin ulkomaille lähteneen älymystönsä ja pystyisi tarjoamaan sen työlle riittävät mahdollisuudet. (IPS)

JAMES JEFFREY/IPS

Avaruutta tarkkaileva observatorio valmistui hiljattain Entono-vuorille lähelle Etiopian pääkaupunkia Addis Abebaa. Solomon Belay (oik.) johtaa laitosta.

MYANMAR

SARA PERRIA/IPS

Myanmarilaisen Htitan kylän asukkaat hakevat vettä uudesta porakaivosta.

Kehitys vaatii vettä

VESIPULA vaikeuttaa elämää Myanmarissa, joka kehittyy nopeasti. Htitan kylä kuivalta vyöhykkeeltä sai toukokuussa ensimmäisen porakaivonsa yksityisenä lahjoituksena.

Nuori perheenäiti **Lei Lei Win** selviää nyt vedenhausta muutamassa minuutissa.

”Säästän paljon aikaa verrattuna entiseen, jolloin jouduin noutamaan veden kaukaa.”

Hollantilainen matkatoimisto Khiri lahjoittaa osan tuloistaan kaivojen rakentamiseen Myanmarin kuivimmille alueille. Htitan kaivoa rahoitti myös liikemies, joka on kotoisin kylästä.

Joka kolmas yli 50 miljoonasta myanmarilaisesta elää ilman turvallista juomavettä. Yhtä monen on selvittävä ilman sähkövaloa. Kaksi kolmesta myanmarilaisesta asuu maaseudulla, jossa sähköä on vain joka seitsemännellä. (IPS)

KOLUMBIA

Naisten oikeudet esiin

TASA-ARVO huomioitiin esimerkillisesti Kolumbian rauhanneuvotteluissa, jotka johtivat tulitaukoon kesällä, sanoo **Belén Sanz**, joka johtaa YK:n naisjärjestöä Kolumbiassa.

Tasa-arvoon erikoistunut alakomitea varmisti, että naisten oikeudet maanomistuksesta lähtien sisällytettiin sopimuksen jokaiseen kohtaan. Naisille luvataan osallistuminen päätöksentekoon sekä mahdollisuus elää ilman väkivaltaa ja saada hyvitystä vääryyksistä. (IPS)

TERVEYS

IMETYS HÄVIÄÄ YHÄ KORVIKKEELLE

ÄIDINMAIDONKORVIKKEEN mainonta jättää varjoonsa ponnistukset vauvojen rintaruokinnan edistämiseksi, YK-järjestöistä todetaan. Brittiläisen lääketieteen aikakauslehden *Lancetin* mukaan imetys pelastaisi 800 000 vauvan hengen vuosittain.

Vain joka kolmas lapsi elää rintamaidolla elämänsä ensimmäiset kuusi kuukautta. Osuus ei ole kasvanut vuosikymmeniin. Näin todetaan Maailman terveysjärjestö WHO:sta, YK:n lastenrahasto Unicefista ja Ibfan-verkostosta, joka valvoo korvikevalmistajia. (IPS)

TERVEYS

ÄITIKUOLLEISUUS LÄHES PUOLITTUI

NAISTEN synnytyskuolemat laskivat 44 prosentilla vuosina 1990–2015. Viime vuonna raskauden tai synnytyksen vuoksi menehtyi 303 000 naista, kun vuonna 1990 luku oli 532 000.

Nykyisin sadassatuhannessa synnytyksessä menehtyy 216 äitiä, heistä kaksi kolmesta Saharan eteläpuolisessa Afrikassa. YK:n tavoitteena on laskea vastaava äitikuolemien luku alle 70:een vuoteen 2030 mennessä.

Äitikuolemien vähentämistä vaikeuttaa se, että rikkaat maat leikkaavat tukeaan YK:n väestörahastolle Unfpalle. Euroopassa leikkauksia perustellaan pakolaisten kuluilla. Asiantuntijoiden mukaan pakolaismäärät voivat kasvaa, jos kehitysmaiden terveysolot heikkenevät. (IPS)

303 000

NAISTA KUOLI SYNNYTYKSEEN VUONNA 2015

MEKSIKO

Pelastetaan perinneruoka

TEOLLINEN, paljon sokeria ja rasvaa sisältävä ravinto uhkaa terveellistä perinneruokaa Meksikossa. Vuonna 2012 aikuisista ylipainoisia oli 26 miljoonaa ja lihavia 22 miljoonaa.

Ruoka on niin tärkeä osa Meksikon taloutta, että hallitus aloitti viime vuonna gastronomian tukiohjelman. Valtion pitäisi myös kumota uskomukset teollisen ruoan eduista, ravintotieteilijä **Delhi Trejo** sanoo. (IPS)

TEKSTI PASI NOKELAINEN **GRAFIIKKA** JUHO HIILIVIRTA

VIISI VERISTÄ VUOTTA

Sisällissotaa ja lähes täysimittainen sota entisen emämaan Sudanin kanssa. Maailman nuorimman valtion Etelä-Sudanin alkutaival on ollut erittäin vaikea.

2011

HEINÄKUU
Etelä-Sudan itsenäistyy Sudanista.

ELOKUU
Etniset väkivaltaisuudet alkavat Jonglein maakunnassa Etelä-Sudanin keskiosassa.

JOULUKUU
Maailmanpankin mukaan Etelä-Sudanin talous supistui 46 prosenttia vuonna 2012.

ELOKUU
Noin 200 000 eteläsudanilaista pakenee taisteluja Sudaniin.

HEINÄKUU
Ensimmäinen itsenäisyyspäivä. Öljytulot ovat romahtaneet, joten valtion menot on puolitettu palkkoja lukuun ottamatta.

2012 →

HUHTIKUU
Sudanin ja Etelä-Sudanin armeijat taistelevat raja-alueella. Sudanin lentokoneet pommittavat Etelä-Sudania.

HELMIKUU
Kiistaa öljyn siirtomaksuista. Entinen emämaa Sudan sulkee öljyputket, joiden kautta Etelä-Sudanin öljy kulkee laivattavaksi maailmanmarkkinoille.

TAMMIKUU
Satatuhatta eteläsudanilaista pakenee etnisiä väkivaltaisuuksia Jonglein maakunnasta.

2013

MAALISKUU
Öljyn pumppaaminen käynnistyy jälleen, kun maat pääsevät sopuun öljyn siirtomaksuista ja demilitarisoidusta vyöhykkeestä raja-alueella.

JOULUKUU
Sisällissota puhkeaa. Presidentti **Salva Kiir** (ylh.) erottaa varapresidentti **Riek Macharin** (alh.), jota hän syyttää vallankaappausyrityksestä. Kiir kuuluu maan suurimpaan heimoon, dinkoihin, ja Machar toiseksi suurimpaan eli nuer-heimoon.

2014

TAMMIKUU
Varapresidentti Machar asetetaan syytteeseen maanpetoksesta.

TOUKOKUU
Sadekausi aiheuttaa koleraepidemian, joka pahentaa entisestään eteläsudanilaisten aliravitsemusta.

HEINÄKUU
Kolmas itsenäisyyspäivä.

ELOKUU
Sisällissodan rauhanneuvottelut alkavat Etiopian pääkaupungissa Addis Abebassa.

JOULUKUU
Sisällissota on jatkunut vuoden.

2015

HELMIKUU
Etelä-Sudanin parlamenttivaalit perutaan väkivaltaisuuksien vuoksi.

MAALISKUU
Kapinalliset neuvottelevat YK:n lastenrahaston Unicefin kanssa, minkä jälkeen 250 lapsisotilasta vapautetaan. Unicefin mukaan taisteluihin osallistuu yhteensä 12 000 lasta.

ELOKUU
Presidentti Kiir taipuu pakotteiden uhkaamana kansainvälisesti välitettyyn rauhansopimukseen. Sopimukseen kuuluu Macharin paluu varapresidentiksi.

2016

HUHTIKUU
Machar palaa Etelä-Sudanin pääkaupunkiin Jubaan ja varapresidentiksi.

HEINÄKUU
Taistelut sisällissodan osapuolten välillä puhkeavat uudestaan Jubassa ja leviävät nopeasti eri puolille maata. Kiir erottaa Macharin varapresidentin paikalta.

ELO-SYYSKUU
Yhteenotot jatkuvat. Machar pakenee maasta ja saa sairaalahoitoa Sudanissa. YK:ssa keskustellaan aiempaa vahvemman rauhanturvajoukon lähettämisestä Etelä-Sudaniin, mutta Kiir vastustaa uusia joukkoja.

KANSAKUNTA AHDINGOSSA

Etelä-Sudan itsenäistyi vuonna 2011. Sen jälkeen etnisten ryhmien heimoriidat kärjistyivät taisteluksi vallasta. Maa vaipui syvään humanitaariseen kriisiin.

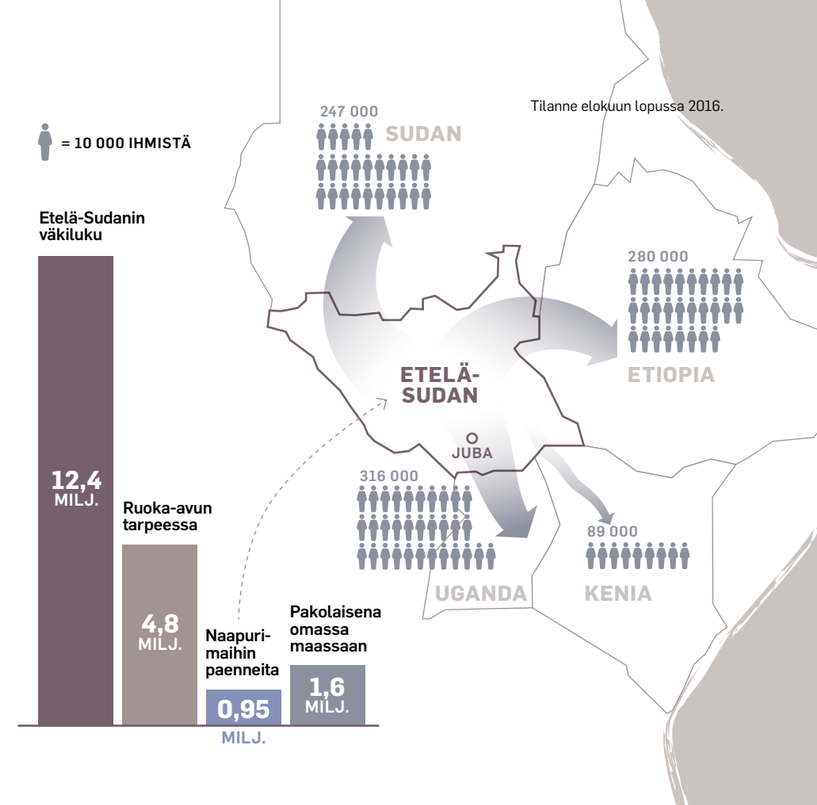

ETELÄ-SUDAN NUMEROINA

70 %	**Etelä-Sudan ja Sudan kuuluivat samaan itsenäiseen valtioon 55 vuotta, joista ne sotivat keskenään 38 vuotta.**
50 KM	**Päällystettyjä teitä Etelä-Sudanissa vuonna 2011, jolloin se itsenäistyi.**
5	**Lasta keskimäärin yhtä naista kohti. Syntyvyys Etelä-Sudanissa on maailman korkeimpia.**
97 %	**Öljyteollisuuden osuus Sudanin valtion tuloista.**
700 000	**Aliravittuja alle viisivuotiaita lapsia.**

Lähteet: Maailmanpankki, Maailman ruokaohjelma WFP, YK:n pakolaisjärjestö UNHCR, uutistoimisto Bloomberg, Britannian yleisradioyhtiö BBC.

HAASTATTELU

TEKSTI REETTA RÄTY **KUVA** EEVA ANUNDI

Yhteen hiileen

Kehitystavoitteiden täytyy olla kaikille yhteisiä, sanoo YK:n apulaispääsihteeri Thomas Gass.

THOMAS GASS

IKÄ: 53

TYÖ: YK:n taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen apulaispääsihteeri

KOULUTUS: Luonnontieteiden tohtori ja diplomi-insinööri

MUUTA: Kotoisin Sveitsistä, naimisissa, kolme aikuista lasta.

THOMAS GASS, miten kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n tavoitteet eroavat aiemmista YK:n vuosituhattavoitteista?
”Aiemmin ajateltiin, mitä pohjoisen teollistuneet maat voivat antaa kehitysmaille tai kehittyville maille. Toimittiin ylhäältä alaspäin, edettiin helposti saavutettavien asioiden mukaan ja paettiin keskiarvojen taakse. Jossain asiassa saattoi tapahtua käänne parempaan, mutta se saattoi tapahtua jonkin toisen asian tai ryhmän kustannuksella. Nyt korostetaan sitä, ettei kenenkään tai minkään ryhmän näkökulmaa unohdeta.

Uudet kestävän kehityksen tavoitteet sitovat kehitysmaiden lisäksi myös teollisuusmaita. Tavoitteet koskevat myös kuntia, yrityksiä, kouluja, yksittäisiä ihmisiä, meitä kaikkia. Ne ovat jaettu käsityksemme siitä, mitä haluamme tulevaisuudelta.”

Kestävällä kehityksellä on 17 tavoitetta, 169 alatavoitetta ja satoja mittareita. Miksi niitä tarvittiin niin paljon?
”Kaikki tavoitteet ja alatavoitteet liittyvät toisiinsa. Niistä ei voi poimia vain yksittäistä asiaa. Mitä ihminen tekee vedellä, jos ei ole maata tai koulutusta? Mitä sosiaalipalvelut merkitsevät, jos ei voi vaikuttaa vallanpitäjiin ja tuoda ääntään ja tarpeitaan esille?

Meidän täytyy myöntää, että maailman ongelmat ovat niin monimutkaisia ja toisistaan riippuvaisia, että niitä ei ratkaista yksittäisillä teoilla.

Tavoitteiden määrä on pitkän prosessin jälkeen saavutettu minimi. Alatavoitteiden hyvä puoli on, että ne konkretisoivat ongelmia. Ei riitä, että sanomme: köyhyyttä pitää vähentää. Pitää kertoa, miten sitä vähennetään. Alatavoitteet ovat tapa selittää 169 konkreettisella tavalla, mitä tarkoittaa, että ketään ei jätetä poliittisen päätöksenteon varjoon.”

”EI RIITÄ, ETTÄ SANOMME: KÖYHYYTTÄ PITÄÄ VÄHENTÄÄ. PITÄÄ KERTOA, MITEN SITÄ VÄHENNETÄÄN.”

Kenen vastuulla kestävän kehityksen tavoitteet ovat?
”Olemme sitoutuneet tavoitteisiin yhdessä. Vastaamme niistä yhdessä. Tämä ei ole kilpailu kehitys- ja teollisuusmaiden välillä. Tuon jatkuvasti esiin maailman keskinäisriippuvuuden: yhden maan ongelmat voivat johtua toimenpiteistä jossain toisessa maassa.”

Kenen näkökulma jää helpoimmin varjoon?
”Vaikka sanoin, etten halua nostaa esiin yhtä yksittäistä ongelmaa tai tavoitetta, olen muistuttanut paperittomuuteen liittyvistä ongelmista. Pohjoisessa ei ymmärretä, miten iso ongelma se on miljoonille ihmisille. Paperittomat ihmiset eivät ole virallisesti olemassa. Heillä ei ole oikeutta kouluun, perimiseen, matkustamiseen, hyvään hallintoon. Jos ei ole virallista henkilötodistusta, on lähes mahdotonta vaatia itselleen oikeuksia tai olla mukana vaikuttamassa omiin elinoloihin.”

Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja viestintäyrittäjä.

SAMULI SIIRALA

KAUPUNKISUUNNITTELU TARVITSEE TASA-ARVOA

HELSINGIN KAUPUNGINVALTUUSTO antaa tänä syksynä siunauksensa Helsingin yleiskaavalle. Yleiskaavan tarkoitus on lisätä asuntorakentamista. Helsinkiläisten määrän odotetaan kasvavan 250 000 ihmisellä vuoteen 2050 mennessä, jolloin asukkaita olisi 860 000.

Osa kaupunkilaisista vastustaa yleiskaavaa kiivaasti, sillä asuntorakentaminen vie maata muiden muassa viheralueilta. Suomessa muuttoliike suuntautuu kuitenkin suuriin kaupunkeihin. Jo nyt 90 prosenttia uusista asunnoista syntyy suuriin kaupunkeihin ja niiden lähialueille.

Helsingin päättäjien tuska uusien asukkaiden mahduttamisesta asettuu mittakaavaan, kun katse käännetään Afrikan kaupunkeihin.

Esimerkiksi Kongon demokraattisen tasavallan pääkaupunkiin Kinshasaan saapuu 390 000 uutta asukasta joka vuosi. Kinshasa nousi tänä vuonna Afrikan kolmanneksi suurimmaksi kaupungiksi Nigerian Lagosin ja Egyptin Kairon jälkeen. Sudanin Khartum, Tansanian Dar es Salaam ja Norsunluurannikon Abidjan nousevat megapoleiksi vielä lähivuosikymmeninä.

YK arvioi, että vuonna 2050 kuusi kymmenestä afrikkalaisesta asuu kaupungeissa, kun tällä hetkellä Saharan eteläpuolisissa maissa kaupunkilaisia on hieman yli kolmannes väestöstä.

AFRIKAN MEGAPOLIT ja pienemmät kaupungit kasvavat vauhtia, jonka perässä kaupunkisuunnittelu ei pysy.

Hyvä kaupunkisuunnittelu vaikuttaa keskeisesti siihen, millainen paikka metropoli on asukkailleen. Toimivatko jäte- ja vesihuolto? Syntyvätkö uudet asunnot kaavoitetulle alueelle vai epävirallisille joutomaille? Mistä kasvavat kaupungit saavat ruokansa? Rakentuuko liikenne yksityisautoilun vai joukkoliikenteen varaan?

Uusi kauppa- ja kehitysministeri **Kai Mykkänen** (kok) nostaa tämän lehden haastattelussa esille Afrikan kaupungistumisen kiinnostavana megatrendinä. Hän näkee kaupungistumisessa mahdollisuuksia etenkin suomalaisyrityksille, jotka tuottavat kestävän kehityksen mukaisia kaupunkipalveluja muiden muassa liikenne-, energia- ja jätehuollossa.

Jos suomalaisyritykset onnistuvat kehittämään esimerkiksi älykkäitä joukkoliikenneratkaisuja, vientinäkymät Afrikan maihin ovat erinomaiset, Mykkänen korostaa.

PERINTEINEN KAUPUNKISUUNNITTELU ei ole huomioinut hyvin erityisryhmien, kuten vammaisten tai tyttöjen, tarpeita.

Suomi haluaa nostaa naiset ja tytöt kehitysyhteistyön kärkeen. Heidät pitäisi ottaa mukaan kaupunkisuunnitteluun, sillä kaupunkeja koskevat päätökset ovat myös tasa-arvokysymyksiä.

Kaupunki näyttäytyy erilaisena paikkana yksityisautolla kulkevalle liikemiehelle kuin slummissa asuvalle tytölle. Millainen on lasten koulumatka? Jos omaa suihkua ei ole, missä tytöt voivat peseytyä turvallisesti?

Matkailijoille Suomea mainostetaan maana, jossa naiset voivat kävellä yksin yöllä kaupungeissa. Sen pitäisi olla mahdollista kaikille naisille ja tytöille kaikissa kaupungeissa. Tasa-arvoa ei taata pelkillä teknisillä ratkaisuilla, mutta ne ovat lähtökohta tasa-arvoiselle kaupunkikulttuurille.

ITÄ-AFRIKKA

Taloudellinen YHTEISTYÖ KANNATTAA

Afrikan maiden on usein helpompi käydä kauppaa muiden maanosien kuin naapurivaltionsa kanssa. Itä-Afrikan talousyhteisön EAC:n alueella tavarat ja palvelut liikkuvat kuitenkin vapaasti.

TEKSTI HENRI PURJE **KUVAT** PANOS/SVEN TORFINN JA MARTIINA WOODSON

Tullivapaus helpottaa Itä-Afrikan maiden sisäistä viljakauppaa. Kuvassa tarkistetaan viljavarastoja Machakosissa Keniassa.

Tansanialainen **David Camara** esittelee yrityksensä P & P Bee Farmsin hunajatuotteita Dar es Salaamin kansainvälisillä kauppamessuilla.

Tansania on maailman 14:nneksi suurin hunajantuottaja. Vain alle kymmenesosa tuotannosta päätyy vientiin. P & P Bee Farms tähtää kuitenkin kansainvälisille markkinoille.

Yrityksen tyylikkäästi pakattua hunajaa, mehiläisvahaa ja kiillotusainetta saa jo naapurimaassa Keniassa. Kohta myös Ugandassa, seuraavaksi luultavasti Ruandassa. Pitkällä tähtäimellä yhtiö tavoittelee jalansijaa Euroopan ja Pohjois-Amerikan markkinoilta.

”Itä-Afrikka on yksi suuri markkina-alue”, Camara sanoo.

Kaupanteko naapurimaissa on luontevaa, sillä makutottumukset ja toimintakulttuurit ovat samankaltaisia.

Liiketoimintaa helpottaa myös se, että Itä-Afrikassa tavarat ja palvelut liikkuvat valtiollisten rajojen yli tullivapaasti. Siksi P & P Bee Farms voi hankkia Keniasta edullisesti hunajan ja mehiläisvahan tuotepakkauksia ja edistyneempiä tuotantolaitteita, joita Tansaniasta ei saa.

YHTEISTYÖ VIRIÄÄ

Tullivapauden mahdollistaa Itä-Afrikan yhteisö EAC.

Kenia, Uganda ja Tansania alkoivat neuvotella alueellisen talousyhteistyön tiivistämisestä vuonna 1993. Maat allekirjoittivat EAC:n perustamisasiakirjan vuonna 1999. Ruanda ja Burundi liittyivät mukaan vuonna 2007.

Sopimus, joka poisti tavaroiden ja palveluiden tullit, on ollut voimassa vuodesta 2010.

Kuluvan vuoden maaliskuussa jäseneksi hyväksyttiin myös Etelä-Sudan. Epävakaan ja sisällissodan partaalla olevan valtion jäsenyyttä ei tosin vielä ole muodollisesti vahvistettu.

EAC on yksi kahdeksasta alueellisesta talousyhteisöstä, jotka Afrikan unioni tunnustaa. Afrikassa on lähemmäs parikymmentä taloudellista yhteenliittymää. Niiden perusideana on helpottaa jäsenmaiden kaupankäyntiä ja edistää alueellista talouskehitystä.

Afrikan talousyhteisöt kuulostavat pääsääntöisesti hyvältä paperilta mutta näkyvät vähän käytännössä.

Kuvaavaa on, että Afrikan sisäisen kaupan osuus on alle 14 prosenttia ulkomaankaupasta. Esimerkiksi Aasiassa osuus on 52 prosenttia ja Euroopan unionissa noin 70 prosenttia. Afrikkalainen yritys maksaa Afrikassa keskimäärin yli kolme kertaa suuremmat tullimaksut kuin Afrikan ulkopuolisilla markkinoilla.

JAETTU HISTORIA

Afrikan talouden rakenne on edelleen pitkälti sama kuin siirtomaakaudella, jolloin se tuotti halpaa työvoimaa ja halpoja raaka-aineita emämaiden käyttövoimaksi. Afrikan valtioiden välisten verkostojen luominen ei kuulunut emämaiden suunnitelmiin, ja yhteistyö on ollut vaikeaa myös siirtomaiden itsenäistyttyä.

Dar es Salaamin satama on yksi Itä-Afrikan ulkomaankaupan pääväylistä. Sataman toimintaa tulisi kuitenkin tehostaa, jotta se palvelisi nykyistä paremmin myös Tansanian naapurimaita.

KENIA ON ITÄ-AFRIKAN YHTEISÖN TALOUDELLISESTI VAHVIN JA EDISTYNEIN JÄSENMAA.

Itä-Afrikan yhteisö EAC on piristävä poikkeus. Myös Eteläisen Afrikan kehitysyhteisö SADC ja Länsi-Afrikan talousyhteisö ECO-WAS ovat onnistuneet sopimaan yhteistyöstä.

”Itä-Afrikassa yhdentymistä on helpottanut pitkä yhteinen historia ja samanlaiset kulttuurit”, kenialainen ekonomisti **Jason Rosario Braganza** sanoo. Hän työskenteli aiemmin maansa edustustossa EAC:n päämajassa, joka sijaitsee Tansanian Arushassa.

Siirtomaakaudella Kenia, Tansania ja Uganda muodostivat vapaakauppa-alueen, jolla olivat yhteiset tullit ja yhteinen valuutta. Itsenäistymisen jälkeen 1960-luvulla maiden kehitys vei eri suuntiin. Ensimmäinen Itä-Afrikan yhteisö hajosi lopullisesti 1977.

Vuonna 1993 aika oli kypsä uusille yhteistyöneuvotteluille.

”Poliittiset järjestelmät muuttuivat, ja vallalla oli taloudellinen ja poliittinen optimismi. Uudet johtajat halusivat lisätä yhteistyötä. Avunantajamaat näkivät yhdentymisen mahdollisuudet ja olivat valmiita tukemaan sitä”, Braganza kertoo.

Kantava ajatus EAC:n taustalla oli, että isompi markkina-alue tukee talouden kehitystä, mikä puolestaan auttaa vähentämään köyhyyttä.

”Ymmärrettiin myös, että alueen mailla on yhteisiä tavoitteita. Yhdessä ne voisivat neuvotella parempia sopimuksia kehittyneempien ja rikkaampien maiden kanssa. Samalla voitaisiin välttää haitallinen kierre, jossa valtiot kilpailevat samoista sijoituksista ja tinkivät eduistaan.”

Ulkomaisten sijoittajien houkuttelu esimerkiksi veroja alentamalla on pitkällä tähtäimellä haitallista kaikille alueen maille.

VAUHTIA TALOUSKASVUUN

Afrikan pitkään jatkunut talouskasvu on hidastunut viime vuosina. Kuluvan vuoden kasvuennuste on noin kolme prosenttia, vähemmän kuin kertaakaan 2000-luvulla.

Itäiseen Afrikkaan povataan kuitenkin 5–6 prosentin kasvua, eikä tahdin ennakoida hidastuvan oleellisesti lähivuosina. Menestykseen on monia syitä, kuten alueellisten markkinoiden kehitys ja sitä seurannut kaupankäynnin kustannusten lasku.

EAC:n toistaiseksi suurin onnistuminen on tulliyhteisö, jonka sisällä tavarat ja palvelut voivat liikkua vapaasti. Jonkin verran kitkaa aiheutuu vielä niin sanotuista teknisistä kaupan esteistä, kuten tuote- ja turvallisuusvaatimuksista sekä hallinnollisten käytäntöjen eroista.

David Camaran mukaan yritysten on nykyisin verrattain helppo saada sertifikaatteja. Naapurimaiden käytännöt ovat lähellä toisiaan, eivätkä vaatimukset ole yhtä tiukkoja kuin esimerkiksi Euroopassa.

”Kaupanteko on helpompaa kuin vaikka seitsemän vuotta sitten”, Camara sanoo.

Rajat ylittävä yhteistyö auttaa myös liiketoiminnan kehittämisessä.

”Opimme koko ajan uutta. Keniassa tuotanto ja markkinointi on edistyneempää. Tansania on ehkä kymmenen vuoden päästä samalla tasolla kuin Kenia nyt.”

Dar es Salaamin yliopiston tutkija **Azaveli Lwaitama** luettelee lisää talousyhteisön hyviä puolia.

”Mombasan ja Dar es Salaamin satamat ovat Itä-Afrikan ulkomaankaupan pääväyliä, ja niitä on kehitetty alueellisina hankkeina. Uudet yhden pysähdyksen raja-asemat nopeuttavat maantiekuljetuksia. Tilastoja muiden viranomaisten yhteistyö sujuvoittaa hallinnollisia käytäntöjä.”

Lwaitaman mukaan yhdentyminen on ”jossain määrin” edistänyt myös teollistumista. Afrikassa ajatellaan nykyisin, että omaehtoista teollisuustuotantoa on pakko kehittää, mikäli köyhyyttä ja työttömyyttä halutaan vähentää kestävällä tavalla.

Teollistumiseen tähtäävä rakennemuutos puolestaan edellyttää riittävän isoja sisämarkkinoita eli alueellista talousyhteisöä.

EAC:ssa on ainakin periaatetasolla sovittu nykyistä syvemmästä yhteistyöstä, aina yhteisvaluuttaan ja jopa liittovaltiokehitykseen asti. Harva kuitenkaan uskoo, että alueen maat ovat siihen valmiita.

HENKILÖKEMIA RATKAISEE

Juhlapuheissa ja maiden välisissä sopimuksissa korostetaan yhteisiä tavoitteita, mutta käytännössä EAC on Itä-Afrikan maille ensisijaisesti vain väline kansallisen edun edistämiseen. Toistaiseksi riittävän moni jäsenmaa on katsonut hyötyjen olevan kustannuksia suuremmat, joten yhdentyminen on edennyt.

Kenia on EAC:n taloudellisesti vahvin ja edistynein jäsenmaa, ja sen pyrkimyksenä on kasvattaa yrityksilleen suuremmat markkinat. Esimerkiksi vuonna 2014 Kenia vei tavaroita ja palveluita muihin EAC-maihin lähes 1,2 miljardilla eurolla, joka on lähes kolme kertaa enemmän kuin Ruandan, Tansanian tai Ugandan vastaava luku.

Ugandalle, Ruandalle ja Burundille tärkeintä lienee ollut aiempaa helpompi yhteys Kenian ja Tansanian satamiin.

Tulliyhteisön ansiosta Kenian, Ruandan ja Ugandan vienti alueen sisällä on kasvanut selvästi. Ne ovat usein muodostaneet eräänlaisen etujoukon yhteisön sisälle.

”Kenia, Uganda ja Ruanda ovat tehneet keskenään suunnitelmia siitä, miten taloutta ja infrastruktuurin kehitystä alueella voi edistää nopeammin. Tällöin hitaammat ja vastahakoisemmat ovat jääneet jälkijunaan”, Uppsalan Pohjoismaisen Afrikka-instituutin vanhempi tutkija **Sirkku Hellsten** sanoo.

Etenkin Tansania on monesti jäänyt alueellisten hankkeiden ulkopuolelle, joko omasta tahdostaan tai ydinjoukon sivuuttamana.

Tansania ei ole mukana esimerkiksi yhteisviisumissa, joka helpottaa itäafrikkalaisten liikkumista. Keväällä maan hallitus ryhtyi näyttävästi palauttamaan Tansaniassa työskenteleviä kenialaisia opettajia kotimaahan.

David Camaran mielestä varovaisuus on viisasta.

”Emme pelkää kenialaisia, mutta meidän on suojeltava tuotteitamme. Meidän tansanialaisten yrittäjien pitää oppia kenialaisilta ja kehittää pikkuhiljaa toimintaamme. Yhdentymisen pitää edetä riittävän hitaasti, jotta olemme valmiita.”

Viime aikoina ydinjoukonkin sisälle on tullut säröjä.

EAC ei ole onnistunut luomaan vahvoja ylikansallisia instituutioita, kuten päätösvaltaista parlamenttia tai EU-komission kaltaista toimeenpanoelintä, joka pystyisi aidosti ohjaamaan alueellista kehitystä. Viime kädessä asioista päättävät presidentit, joille on jokaisessa jäsenmaassa turvattu laajat valtaoikeudet.

Tansaniassa presidentiksi nousi äskettäin **John Magufuli**, joka on onnistunut lämmittämään suhteita naapurimaiden, varsinkin Ugandan ja Ruandan, johtajiin. Tämän seurauksena Kenian asema EAC:n keskiössä on heikentynyt.

Henkilökemialla on selitetty esimerkiksi sitä, että pitkään suunniteltu öljyputkihanke Ugandan Hoimasta Kenian rannikolle on pantu jäihin. Uusi päätepiste, Tanga, sijaitsee Tansanian puolella.

Kenia ja Tansania kilvoittelevat myös poikkialueellisten rautateiden kulkureiteistä.

Viimeisin takaisku EAC:n yhteistyölle on Tansanian heinäkuinen ilmoitus, jonka mukaan maa ei aio liittyä EAC:n ja EU:n väliseen alueelliseen vapaakauppasopimukseen. Sopimusta neuvoteltiin kaksitoista vuotta, mutta nyt se uhkaa vesittyä.

Tansanian mukaan alueellisten markkinoiden avaaminen eurooppalaisille yrityksille olisi haitallista Tansanian – ja laajemmin koko Itä-Afrikan – maataloudelle ja orastavalle teollistumiskehitykselle. Jo nyt niin sanotut vähiten kehittyneet maat saavat myydä tuotteitaan EU:hun tullivapaasti, joten sopimuksen hyödyt jäisivät vähäisiksi.

Suurin häviäjä sopimuksen kariutuessa olisi Kenia, joka ainoana Itä-Afrikan maana ei kuulu vähiten kehittyneiden maiden joukkoon.

Kirjoittaja on vapaa toimittaja

EAC: ITÄ-AFRIKAN YHTEISÖ
Burundi, Etelä-Sudan, Kenia, Ruanda, Tansania ja Uganda.

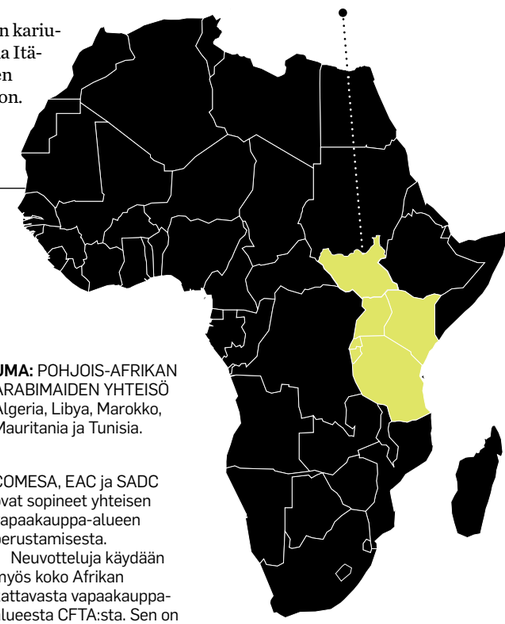

EAC:N LISÄKSI AFRIKAN UNIONI TUNNUSTAA SEITSEMÄN MUUTA ALUEELLISTA TALOUSYHTEISÖÄ:

CEN–SAD: SAHELIN JA SAHARAN ALUEEN MAAT
Benin, Burkina Faso, Djibouti, Egypti, Eritrea, Gambia, Ghana, Guinea Bissau, Keski-Afrikan tasavalta, Liberia, Libya, Mali, Marokko, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Togo, Tšad ja Tunisia.

COMESA: ITÄISEN JA ETELÄISEN AFRIKAN TALOUSYHTEISÖ
Burundi, Djibouti, Egypti, Eritrea, Etiopia, Kenia, Komorit, Kongon demokraattinen tasavalta, Libya, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Ruanda, Sambia, Seychellit, Sudan, Swazimaa, Uganda ja Zimbabwe.

ECCAS: KESKI-AFRIKAN TALOUSYHTEISÖ
Angola, Burundi, Gabon, Kamerun, Keski-Afrikan tasavalta, Kongon demokraattinen tasavalta, Kongon tasavalta, Päiväntasaajan Guinea, Ruanda, São Tomé ja Príncipe ja Tšad.

ECOWAS: LÄNSI-AFRIKAN TALOUSYHTEISÖ
Benin, Burkina Faso, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea Bissau, Kap Verde, Liberia, Mali, Niger, Nigeria, Norsunluurannikko, Senegal, Sierra Leone ja Togo.

IGAD: AFRIKAN SARVEN MAIDEN KEHITYSYHTEISÖ
Djibouti, Eritrea, Etelä-Sudan, Etiopia, Kenia, Somalia, Sudan ja Uganda.

SADC: ETELÄISEN AFRIKAN TALOUSYHTEISÖ
Angola, Botswana, Etelä-Afrikka, Kongon demokraattinen tasavalta, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mosambik, Namibia, Sambia, Seychellit, Swazimaa, Tansania ja Zimbabwe.

UMA: POHJOIS-AFRIKAN ARABIMAIDEN YHTEISÖ
Algeria, Libya, Marokko, Mauritania ja Tunisia.

COMESA, EAC ja SADC ovat sopineet yhteisen vapaakauppa-alueen perustamisesta.

Neuvotteluja käydään myös koko Afrikan kattavasta vapaakauppa-alueesta CFTA:sta. Sen on määrä aloittaa toimintansa vuoden 2017 aikana.

TEKSTI JA KUVA ERJA-OUTI HEINO

YLI YHDELLÄ PYSÄHDYKSELLÄ

Raja-asema Pohjois-Tansaniassa on Itä-Afrikan yhteisön pienoismalli. Tansanialaiset ja kenialaiset tullimiehet tutkivat rinta rinnan rekka-auton lastia.

TANSANIAN JA KENIAN rajaviranomaiset järjestäytyvät leppoisasti yhteiskuvaan Tavetan raja-asemalla Keniassa. Liikenne on suhteellisen vähäistä, mutta odottakaa vain: Maailmanpankin rahoituksella kunnostetaan tietä, joka kulkee Kenian Mombasasta Tansanian Arushaan.

Kun tie valmistuu, liikenne Kenian Tavetan ja Tansanian Holilin raja-asemilla kasvaa. Ja kauppa, miksei turismikin: Tervetuloa uudelleen, mennään sitten vaikka kalaan!

Holilissa ja Tavetassa ollaan valmiita kasvuun. Yhden pysähdyksen raja-asema avattiin valtakunnallisin juhlallisuuksin helmikuun lopussa 2016. Se oli lajiaan ensimmäinen.

Yhden pysäkin raja-asemia rakennetaan Itä-Afrikan yhteisön rajoille kaikkiaan viisitoista.

Ajoneuvon kuljettaja hoitaa raja- ja tullimuodollisuudet vain sen maan raja-asemalla, jonne kuljettaa tavaraa. Lähtömaan ja tulomaan viranomaiset työskentelevät rinta rinnan, ja aikaa säästyy. Rajamuodollisuuksiin kuluva aika lyhenee keskimäärin kolmanneksella.

Kaikenlainen kauppa ja kanssakäyminen helpottuvat. Viranomaisten välinen tietojen vaihto ja yhteistyö vähentävät mahdollisuuksia korruptioon ja salakuljetukseen.

Yhden pysäkin raja-asema on kuin Itä-Afrikan yhteisön iso visio pienoiskoossa.

Lähiseudun asukkaat kuljettavat polkupyörillä ja mopoilla paikallista tavaraa rajan yli myyntiin.

KUIN YHTÄ KANSAA

Mopon selässä on 300 kilon suolasäkki. Kenialainen **Daniel Mbamba** vie kenialaista suolaa myytäväksi Tansaniaan. Hänen lastinsa tutkitaan pihamaan katoksessa Holilin raja-asemalla Tansaniassa. Veroa säkillisestä pitää maksaa euroina noin 70 senttiä.

Itä-Afrikan yhteisön maiden tuotteista menee vain arvonlisävero. Jos tuotteet ovat peräisin muualta, niistä pitää maksaa myös tullia.

Pikkukauppiaista ei raja-asemalla pidetä tarkkaa kirjaa. Heitä tulee ja menee. Lähialueen asukkaat kuljettavat polkupyörillä ja mopoilla paikallista tavaraa rajan yli myyntiin. Kymmenen kilometrin vyöhykkeellä rajasta ei tarvita passia. Äänestäjäkortti tai muu henkilötodistus riittää.

RAJAMUODOLLISUUKSIIN KULUVA AIKA LYHENEE KESKIMÄÄRIN KOLMANNEKSELLA.

”Olemme käytännössä yhtä kansaa, kielikin on yhteinen. Meillä viranomaisilla on kohteliaat ja hyvät välit”, sanoo **Aden Muacalobo**, joka johtaa Holilin raja-aseman toimintaa. Hän työskentelee Tansanian veroviranomaisen palveluksessa.

Raja-asemalla työskentelee viranomaisia veroista ja tulleista terveyteen ja maahanmuuttoon. Verohallinto huolehtii siitä, että yhteispeli sujuu.

Muacalobo esittelee ylpeänä asemaansa. Se on järjestäytynyt, siisti – ja toistaiseksi hiljainen. Keniasta tuodaan jalostettuja tuotteita, jotka tarkastetaan Tansanian Holilissa. Kenian raja-asema Taveta vilkastuu satokaudella, kun Tansaniasta viedään maataloustuotteita Keniaan.

Tie Mombasan ja Arushan välillä parantaa niin sanottua pohjoista käytävää. Itä-Afrikan yhteisön tulliunioni on jo lisännyt alueellista kauppaa. Yhden pysäkin raja-asemat vilkastuttavat kauppaa edelleen. On arvioitu, että yksi raja-asemaan sijoitettu euro tuottaa 30 euroa.

Suomi on rahoittanut kehitysyhteistyövaroilla raja-asemien kehittämistä 1,7 miljoonalla eurolla. Hanketta toteuttaa voittoa tavoittelematon yhtiö Trademark East Africa.

Kirjoittaja on ulkoministeriön kehitysviestinnän yksikön päällikkö.

UGANDA

HÄPÄISTYT MIEHET VAIKENEVAT

Arviolta joka kolmas Ugandaan päätynyt pakolaismies on joutunut seksuaalisen väkivallan uhriksi. Vain harva heistä saa apua.

TEKSTI ELLI-ALINA HIILAMO **KUVAT** JUHA HAAPALA

”Jättäkää äitini ja siskoni rauhaan”, **Alain**, 32, huusi kotonaan Pohjois-Kivussa Kongon demokraattisessa tasavallassa.

Oli myöhäinen sunnuntai-ilta toukokuussa 2012. Alain oli katsonut televisiota perheensä kanssa olohuoneessa, kun joukko armeijan sotilaita oli rynnännyt sisään. Sotilaat olivat syyttäneet perhettä kapinallisryhmien tukemisesta.

Alainin äiti ja sisko oli työnnetty makuuhuoneeseen, josta alkoi kuulua kiljuntaa. Silloin Alain hermostui. Osa sotilaista pahoinpiteli naisia, toiset kävivät kiinni Alainiin.

”Sotilaat alkoivat hakata minua. Yksi sotilaista sitoi köyden vyötärölleni, toinen kaatoi minut maahan ja osoitti asetta selkääni vasten. Luulet olevasi mies, mutta me todistamme toisin”, sotilaat sanoivat ja repivät Alainin vaatteet. Hänen isänsä huusi ja käski sotilaita lopettamaan.

Isä ammuttiin kuoliaaksi. Naiset ja Alain raiskattiin.

”Minusta vuosi valtavasti verta”, Alain kertoo.

Naapurit veivät Alainin sairaalaan, jossa hän oli seuraavat kaksi viikkoa. Sen jälkeen Alain pakeni Ugandaan ja jäi sen pääkaupunkiin Kampalaan.

TOIVON MIEHET

Kampalassa Alain ajautui kongolaisten pakolaisten keskukseen, jossa hän kuuli Men of Hope -vertaistukiryhmästä (Toivon miehet). Se kokoontuu muutaman kerran kuukaudessa.

Miehet puhuvat kokemastaan seksuaalisesta väkivallasta, tukevat toisiaan.

Ryhmään kuuluu noin 120 seksuaalisen väkivallan uhria. Seksuaalinen väkivalta tarkoittaa seksuaalisuuteen kohdistuvaa fyysistä ja psyykkistä pahoinpitelyä, kuten raiskausta, seksuaalista kiduttamista ja pakottamista seksiin esimerkiksi läheisen ihmisen kanssa.

Ryhmä saa tukea Refugee Law Project -järjestöltä (RLP), joka auttaa pakolaisia.

Järjestö tarjoaa myös terapiaa seksuaalisen väkivallan uhreille ja ohjaa heitä tarvittaessa sairaalahoitoon. RLP on yksi harvoista järjestöistä, joka auttaa seksuaalista väkivaltaa kokeneita miehiä. Apua hakevat pääasiassa kongolaiset, jotka ovat Kampalan suurin pakolaisryhmä.

Jokainen apua tarvitseva täyttää RLP:n toimistossa kyselylomakkeen.

Vastaajista joka kolmas mies ja kaksi kolmesta naisesta on kokenut seksuaalista väkivaltaa, RLP:n toiminnanjohtaja **Chris Dolan** toteaa. Myös järjestön muut selvitykset osoittavat, että Itä-Afrikan pakolaisista joka kolmas mies on joutunut seksuaalisen väkivallan uhriksi.

Suuri osa raiskatuista hakee RLP:stä apua fyysisiin vammoihin ja sairauksiin, kuten vaikeisiin peräaukon repeämiin, tulehduksiin ja sukupuolitauteihin.

”Meidän lääkärimme määräävät antibiootteja jopa 85 prosentille uhreista. Vakava tulehdus genitaalialueella on voinut muhia vuosia”, Dolan kertoo.

ELÄMÄ UUSIKSI

Syyskuussa 2006 armeijan sotilaat väittivät, että kongolainen sairaanhoitaja **Justin** oli auttanut kapinallisia pakenemaan sairaalasta. Sotilaat veivät Justinin pimeään selliin, jossa häntä odotti viisi sotilasta, jotka olivat rikkoneet armeijan sääntöjä ja kärsivät rangaistustaan.

Sotilaat pahoinpitelivät ja raiskasivat Justinin.

”Pääsin vankilasta pois yöllä. Joka paikkaan sattui. Hain sairaalasta lääkkeeksi Panadolia ja menin kotiin nukkumaan”, Justin kertoo RLP:n toimistossa Kampalassa.

Sotilaat uhkailivat Justinia, jotta tämä pysyisi hiljaa. Justin joutui jättämään perheensä ja muuttamaan toiselle paikkakunnalle. Hän päätyi lopulta Ugandaan, jossa hänelle myönnettiin turvapaikka. Vaimo ja viisi lasta seurasivat häntä muutaman vuoden kuluttua.

Ugandassa Justin sai tukea kongolaisten pakolaisten yhteisöltä ja avustusjärjestöiltä, mutta hän ei pystynyt puhumaan kokemuksistaan.

”Kaikki kohtaamani sosiaalityöntekijät olivat naisia. En halunnut kertoa heille raiskauksesta. Mainitsin kerran asiasta eräälle sosiaalityöntekijälle, mutta hän ei uskonut minua. Hän sanoi, ettei miestä voi raiskata, ettei se ole mahdollista.”

”SOSIAALITYÖNTEKIJÄ SANOI, ETTEI MIESTÄ VOI RAISKATA, ETTEI SE OLE MAHDOLLISTA.”

Justin pystyi suoriutumaan arjesta, mutta hän oli masentunut.

”Hermostuin helpommin. Halusin olla yksin.”

TUKEA MIEHILLE

Justin osallistui seksuaalista väkivaltaa kokeneiden miesten seminaariin vuonna 2011. Siellä hän uskalsi puhua raiskauksestaan ja oivalsi, ettei ollut ainoa.

Miesuhrit vaikenevat.

Yleisesti uskotaan, että miehet ovat vahvoja eikä heitä voi raiskata. Ajatellaan myös, että kun mies on raiskattu, hänen miehisyytensä on ikään kuin viety, Chris Dolan sanoo.

”Tällä oletuksella ajatellaan, että miehestä on tullut homoseksuaali. Ugandan kaltaisissa maissa, joissa homoseksuaalisuus on laitonta, on hengenvaarallista joutua leimatuksi.”

Lääkärit ja viranomaiset eivät yleensä osaa suhtautua mieheen, joka on kokenut seksuaalista väkivaltaa. Vain harva heistä pääsee vertaistukiryhmään, kuten Justin ja Alain. Dolanin mukaan avustusjärjestöt ja kansainvälinen yhteisö ovat epäonnistuneet tunnistamaan ja auttamaan miehiä, jotka ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa.

Alain avautui Toivon miehet -ryhmässä.

”Vasta silloin tunsin, että joku ymmärtää, mitä olin joutunut kokemaan. Se oli alku toipumiselle, ja elämä alkoi tuntua jälleen merkitykselliseltä”, hän sanoo. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Kuvissa esiintyvä Alain raiskattiin kotonaan Kongon demokraattisessa tasavallassa. Hän sai apua ahdistukseensa Toivon miehet -keskusteluryhmässä Ugandassa.

KIDUTUSTA JA PAKKOKASTRAATIOTA

ARVIOIDAAN, että konflikteissa joka kolmas seksuaalista väkivaltaa kokenut on mies. Näin sanoo Tampereen yliopiston tutkija **Élise Féron**.

Hän haastatteli Itä-Afrikassa miehiä, jotka olivat kokeneet seksuaalista väkivaltaa konfliktien aikana. Tutkimusta ja tarkkoja lukuja miesuhreista on niukasti. Tutkimusta vaikeuttaa esimerkiksi se, että miehet eivät välttämättä kutsu kokemaansa väkivaltaa seksuaaliseksi väkivallaksi.

”Konflikteissa seksuaalista väkivaltaa käytetään ensisijaisesti vallankäytön keinona, eikä se niinkään kumpua seksuaalisista haluista. Siksi nimitys on harhaanjohtava”, Féron sanoo.

Konflikteissa seksuaalinen väkivalta voi olla etnistä puhdistusta, jolloin esimerkiksi miehille tehdään pakkokastraatioita. Féronin mukaan esimerkkejä löytyy Bosnia ja Hertsegovinasta sekä Ruandasta. Seksuaalista väkivaltaa käytetään myös kiduttamisessa. Vangittujen miesten genitaalialueita sidotaan, ja heidän sukupuolielimiinsä johdetaan sähköä.

Kun laki ja järjestys on kumottu, seksuaalinen väkivalta on yleistä muun väkivallan yhteydessä, kuten Kongon demokraattisessa tasavallassa, Féron kertoo.

Vuosina 1998–2008 miehiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa todettiin 25:ssä konfliktin repimässä maassa. Myöhemmin viitteitä miehiin kohdistuvasta seksuaalisesta väkivallasta on löytynyt esimerkiksi Libyasta, Syyriasta ja Keski-Afrikan tasavallasta.

SUDAN

Aavikkoleirille HYLÄTYT

Sudaniin saapuu tuhansia pakolaisia naapurivaltioista, etenkin Eritreasta. He jäävät heitteille.

TEKSTI JA KUVAT AXEL KRONHOLM

YK ON ANONUT TÄKSI VUODEKSI 140 MILJOONAA EUROA TYÖHÖNSÄ SUDANIN PAKOLAISLEIREILLÄ. SUMMASTA ON KASASSA VAIN VIIDENNES.

Eritreasta paenneella Samiralla on kaksi tytärtä.

Kukaan ei tiedä, mikä **Samiran** tytärtä vaivaa. Hänen päätään särkee, eikä hän kykene kävelemään. Isosisko joutuu kantamaan häntä selässään.

”Tyttäreni vain itkee. Hänen pitäisi päästä lääkäriin”, Samira sanoo.

Samira käveli tyttärineen kolme vuorokautta autiomaan halki Eritreasta rajan yli Sudaniin. Salakuljettaja veloitti matkasta tuhat Yhdysvaltain dollaria eli 900 euroa. Sudanissa Samira päätyi Shagarabin leirille, joka sijaitsee aavikolla muutaman tunnin ajomatkan päässä Al-Qadarifin kaupungista.

Samira lähti Eritreasta, jotta hän voisi tarjota tyttärilleen tulevaisuuden. Nyt hän asuu huterassa majassa, jota hiekkamyrskyt riepottelevat.

”Haluan, että tyttäreni paranee. Leirin lääkärin mukaan minun pitäisi viedä tyttäreni hoidettavaksi Sudanin pääkaupunkiin Khartumiin.”

Myös 28-vuotias **Hamid Mohamed Idris** odottaa hoitoa vammaansa. Hän on osittain halvaantunut. Hän kaatuilee usein, ja muut ihmiset joutuvat nostamaan hänet jaloilleen.

”Ihmiset ovat ystävällisiä, mutta minua nolottaa. Häpeän vammaani”, Idris sanoo.

Vuotta aiemmin hän kävi Khartumissa sairaalassa, jossa häntä ei voitu auttaa. Moni muukin tarvitsi hoitoa.

RAHAT VÄHISSÄ

Shagarabin leirillä asuu 35 000 pakolaista pääosin Eritreasta. Joka päivä leirille saapuu parisensataa uutta pakolaista, kertoo leirin johtaja **Bouri Ibrahim**. Hän edustaa Sudanin pakolaiskomissiota.

”Ruoasta, vedestä ja majapaikoista on pulaa. Emme voi huolehtia kaikista tulijoista.”

Leirin sairaala saa sähköä vain muutaman tunnin päivässä. Siksi sairaalassa ei ole kylmätiloja, joissa voitaisiin säilyttää rokotteita tai antibiootteja. Lääkkeisiin ei ole varaa.

”Pyydämme pakolaisia itse kustantamaan lääkkeensä. Heillä ei ole kuitenkaan rahaa, sillä leirillä he saavat elämiseensä yhdeksän euroa kuukaudessa. Se riittää tuskin päivän tarpeisiin.”

Ibrahimin mukaan leirillä kuoli viime vuonna 60 ihmistä malariaan, punatautiin ja ripuliin. Pakolaisia menehtyy myös käärmeen-puremiin.

Leiriä rahoittaa YK:n pakolaisjärjestö UNHCR.

”Sudanin pakolaisleirien humanitaarinen tilanne on kestämätön. Se kertoo kansainvälisen yhteisön epäonnistumisesta”, sanoo **Mohamed Adar** UNHCR:n Sudanin toimistosta.

Sudanissa asuu arviolta 365 000 pakolaista, joista vajaa kolmannes on lähtöisin Eritreasta. Lopuista valtaosa tulee Etelä-Sudanista. Lisäksi Sudanissa on 3,2 miljoonaa maansisäistä pakolaista erityisesti Darfurin sisällissodan jäljiltä. Kaikkiaan maassa asuu 41 miljoonaa ihmistä.

YK on anonut täksi vuodeksi 140 miljoonaa euroa työhönsä Sudanin pakolaisleireillä. Summasta on kasassa vain viidennes.

Zahra haluaa opiskella insinööriksi.

”Emme ole onnistuneet säilyttämään avunantajamaiden mielenkiintoa. Maailma keskittyy Syyriaan, vaikka täällä Sudanissa vastaanotamme pakolaisia kaikista ympäröivistä konflikteista. Emme pysty enää turvaamaan ihmisten perustarpeita”, Adar sanoo.

KANSALLISPALVELUA PAKOON

Sudanin pakolaisleirien ahdinko tuskin helpottuu lähiaikoina. Jemenin ja Etelä-Sudanin konfliktit ovat entisestään kärjistyneet. Myös Sudanin väestöryhmien kiistat ovat ratkaisematta.

Samaan aikaan yhä useammat eritrealaiset nuoret pakenevat köyhyyttä ja ennen kaikkea kotimaansa kansallispalvelusta.

Eritreassa kansallispalvelus on pakollinen kaikille 18–40-vuotiaille. Osa nuorista suorittaa palveluksensa armeijassa, osa siviilityössä esimerkiksi kouluissa, sairaaloissa, kehityshankkeissa tai valtion yrityksissä. Raskaus, vamma tai mielisairaus saattaa vapauttaa palveluksesta.

Useimmat eritrealaiset aloittavat kansallispalveluksensa läntisessä Eritreassa Sawan koulutuskeskuksessa, jossa kaikki maan nuoret suorittavat viimeisen koluvuotensa. Nuoria värvätään palvelukseen myös satunnaisissa ratsioissa.

Lain mukaan kansallispalveluksen tulisi kestää puolitoista vuotta, mutta usein se venyy muutamaan vuoteen. Palveluksen ajalta maksetaan nimellistä palkkaa. Kansallispalvelun välttäminen tai siitä karkaaminen tietää sakkoja tai vankeutta.

”Meillä kansallispalvelus on elinkautinen”, sanoo 30-vuotias eritrealaismies, joka ei halua esiintyä omalla nimellään.

Hän toipuu Shagarabin leirillä yli viikon kestäneestä pakomatkastaan Eritreasta Sudaniin.

”Minut kutsuttiin palvelukseen 20-vuotiaana. En halua olla sotilas koko ikääni vaan opiskella. Samaan aikaan en voi kuitenkaan pitää kädessäni asetta ja kirjaa.”

17-vuotias **Zahra** vaelsi kahden muun tytön kanssa Eritreasta Sudaniin, jotta välttyisi kansallispalvelulta. Nyt hän viettää aikaansa yksintulleiden lasten keskuksessa Shagarabin leirillä.

Zahra haluaa opiskella ja menestyä.

”Haluan insinööriksi”, hän sanoo.

Zahra ei halua jäädä pakolaisleirille vaan pyrkii Eurooppaan. Hän ei kuitenkaan halua vaarantaa elämäänsä salakuljettajan matkassa. Hän on kuullut tarinoita pakolaisista, jotka ovat hukkuneet Välimereen, kadonneet Saharan autiomaahan tai kidnapattu Libyassa tai Egyptissä.

Zahra toivoo, että hän pääsisi YK:n kiintiöpakolaiseksi. Hän tietää, minne haluaa.

”Jos suljen silmäni ja unelmoin, näen edessäni Ruotsin”, hän sanoo. •

Kirjoittaja on suomenruotsalainen vapaa toimittaja. Suomentanut ja täydentänyt Tiina Kirkas. Eritrean kansallispalvelua koskevan osuuden lähteenä Maahanmuuttoviraston julkaisema Eritrean tilannekatsaus 25.11.2015.

TEKSTI TIINA KIRKAS

Näköaloja *nuorisolle*

Suomalaiset yliopistot päivittävät eritrealaisia korkeakouluja, jotta nuoret jäisivät kotimaahansa.

HELSINGIN YLIOPISTO kehittää paikkatietojärjestelmien ja metsätieteiden opetusta sekä digitalisoi teknillisen instituutin kirjastoa. Jyväskylän yliopisto parantaa opettajien koulutusta. Itä-Suomen yliopisto rakentaa verkkoyhteyksiä Aalto-yliopiston kanssa.

Suomalaiset yliopistot pyrkivät nostamaan Eritrean korkeakoulutuksen tasoa, jotta eritrealaiset nuoret saisivat nykyistä laadukkaampaa opetusta ja tutkimusta. Nyt tuhannet nuoret lähtevät Sudanin kautta Eurooppaan etsimään työtä ja toimeentuloa. Moni pakenee kaikille pakollista kansallispalvelua.

"Korkeakoulujen kehittäminen on osa ratkaisua. Se voi tarjota näköaloja nuorille, joilla niitä ei ole", sanoo tarkastaja **Matti Karvanen** ulkoministeriön Itä- ja Länsi-Afrikan yksiköstä.

Lisäksi on kehitettävä oikeusvaltiota ja taloutta. Nyt talous perustuu liiaksi kansallispalveluun eli lähes ilmaiseen työvoimaan.

Yliopistojen yhteistyö kestää kaksi vuotta. Suomalaiset asiantuntijat matkustavat Eritreaan kouluttamaan paikallisia kollegoitaan, ja eritrealaisia käy myös Suomessa. Lisäksi suomalaiset kustantavat laite- ja kalustehankintoja.

"Eritrealaiset ovat hyvin sitoutuneita kehityshankkeisiin", Karvanen sanoo. Hän vieraili Eritreassa viimeksi elokuussa.

SUOMI EDELLÄKÄVIJÄNÄ

Eritrea ei ole helpoin kehitysyhteistyökumppani. Sähkökatkojen ja byrokratian lisäksi yhteistyötä hankaloittaa se, että maa on presidentti **Isaias Afewerkin** johtama yksipuoluevaltio. Lait ovat mielivaltaisia, samoin niiden rikkomisesta seuraavat rangaistukset. Ihmisoikeusjärjestöjen raportit ovat karua luettavaa.

Eritrealla on rajakiistoja Djiboutin ja Etiopian kanssa. Se on myös YK:n kauppasaarrossa, sillä sen on epäilty rahoittavan Somaliassa toimivaa islamistijärjestöä al-Shabaabia.

Eritrea on sulkeutunut kansainväliseltä yhteisöltä lähes tyystin.

Maasta saadaan tietoja lähinnä sieltä pakenevilta eritrealaisilta. Kuvaavaa on, ettei kukaan tiedä tarkalleen edes maan väkilukua. Siksi Suomen kehitysyhteistyö Eritreassa kiinnostaa. Se pohjaa ulkoministerin erityisedustajan **Pekka Haaviston** suhdeverkostoon Eritreassa.

Haavisto työskenteli Euroopan unionin Sudan-erityisedustajana vuosina 2005–2007 ja vieraili usein Eritrean pääkaupungissa Asmarassa.

"Viime vuosina Haavisto on ollut yksi harvoista läntisistä toimijoista, jolla on ollut keskusteluyhteys Eritrean hallintoon", Matti Karvanen kertoo.

Myös muut kuin Suomi ovat alkaneet viritellä yhteistyötä Eritrean kanssa. EU on neuvotellut muun muassa energia-alan yhteistyöstä. Saksalaiset kehittävät opetusta, norjalaiset ammattikoulutusta. Karvasen mielestä yhteistyö viestii Eritrean vähittäisestä avautumisesta.

YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto on päässyt tutustumaan Asmaran vankilaoloihin. Eritrea on myös vapauttanut neljä djiboutilaista sotavankia, jotka se pidätti rajakahakassa vuonna 2008.

"Muutoksia voidaan edesauttaa rakentavalla vuoropuhelulla ja yhteistyöllä. Nyt suunta on oikea, mutta jää nähtäväksi, mihin kehitys johtaa", Karvanen sanoo.

Eritrean korkeakoulutusta parantavia hankkeita hallinnoi Suomessa Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Ulkoministeriö rahoittaa niitä noin kahdella miljoonalla eurolla. •

ERITREA

- **Asukkaita arviolta viisi miljoonaa**
- **Itsenäistyi vuonna 1993. Sitä ennen Italian, Britannian ja Etiopian hallinnassa.**
- **Sudanissa eritrealaisia pakolaisia on arviolta 130 000, Etiopiassa 100 000.**
- **Vuoden 2016 ensimmäisen neljänneksen aikana 4 450 eritrealaista haki turvapaikkaa Euroopan unionin alueelta, heistä yli puolet Saksasta. Samana aikana EU-valtiot käsittelivät 9 500 eritrealaisten turvapaikkahakemusta. 94 prosentille hakijoista myönnettiin turvapaikka.**

Lähteet mm.: UNHCR, Eurostat

"ERITREALAISET OVAT HYVIN SITOUTUNEITA KEHITYSHANKKEISIIN."

KOLUMNI _

NAOMI KÄNNÖ

JANNE RANTALA

KIINNI HISTORIASSA

Mosambikin valtapuolue Frelimo pitää itseään maansa vapauttajana. Tappio parlamenttivaaleissa merkitsisi sille likipitäen kolonialismin paluuta.

SIIRTOMAAVALLAT kirjoittivat yksipuolisesti Afrikan historian. Siksi monet Afrikan valtiot haluavat yhä pakonomaisesti määritellä historiallisen totuuden. Vallanpitäjät kontrolloivat historiaa esimerkiksi pimittämällä arkistolähteitä. Tutkijoita ja toimittajia painostetaan pysymään virallisella linjalla uhkailemalla ja silkalla väkivallalla.

Mosambikin nykyinen tilanne osoittaa sen, kuinka myös jälkikoloniaalinen historian vääristely voi vaarantaa yhteiskuntarauhan.

Mosambik itsenäistyi Portugalista vuonna 1975. Sen jälkeen vallassa on ollut vapautusrintamataustainen puolue Frelimo. Sisällissota Frelimon ja sissiliike Renamon välillä puhkesi vuonna 1976. Se oli pohjimmiltaan kahden kotimaisen armeijan sotaa siviiliväestöä vastaan. Jopa miljoona mosambikilaista kuoli nälkään ja väkivaltaisuuksiin, mutta raakuuksia ei selvitetty eikä totuuskomissioita Etelä-Afrikan malliin perustettu.

Renamo muuttui vuoden 1992 rauhansopimuksen jälkeen puolueeksi, joka on pysynyt oppositiossa.

KUN FRELIMO JA RENAMO tarttuivat aseisiin vuonna 2012, uutta konfliktia oli aluksi vaikea uskoa. Taistelut Keski-Mosambikin syrjäseuduilla ja rynnäköt oppositiopuolueiden toimistoihin tulkittiin aluksi yksittäisiksi tapauksiksi. Kaupungeissa oli päällisin puolin rauhallista.

Portugalinkielisen maailman ulkopuolella konflikti huomattiin kunnolla vasta elokuussa 2014, jolloin rauhansopimus solmittiin.

Sotilaallinen jännitys ei kuitenkaan lauennut. Renamo tekee toistuvasti aseellisia iskuja maanteille ja valtionhallinnon rakennuksiin, kuten poliisiasemille. Frelimon johtama maan armeija on murhannut ja raiskannut kylien asukkaita, tuhonnut taloja ja viljavarastoja ainakin Teten läänissä Keski-Mosambikissa. Tuhannet ihmiset ovat paenneet naapurimaahan Malawiin.

Vihollisuuksien seurauksena metical-valuutan arvo on puolittunut, hinnat ovat nousseet ja yksityiset investoinnit liki pysähtyneet.

Kaiken huipuksi paljastui, että Mosambikin hallitus otti noin miljardin euron lainan ilman parlamentin hyväksyntää vuosina 2013–2014. Laina oli osa suurempaa velkapakettia. Frelimo aikoi ostaa salatulla lainalla aseita, jotta se voisi kukistaa Renamon sotilaallisesti.

Yksi konfliktin tärkeä mutta vähemmän käsitelty syy on historian hyväksikäyttö.

VALTAPUOLUE FRELIMO julistaa toistuvasti, että se vapautti maan siirtomaavallasta. Siksi opposition vaalivoitto merkitsisi Frelimolle likipitäen kolonialismin paluuta.

Keski- ja Pohjois-Mosambikissa katsotaan, että valta ja vauraus jakautuvat vääristellyn historian perusteella. Esimerkiksi Sofalan läänin asukkaat Keski-Mosambikissa sanovat, että heidän vapaustaistelijansa syrjäytettiin itsenäisyyssodan aikana Frelimon johdosta valheellisin perustein, tapettiin ja tarkoituksella unohdettiin. Heidän mukaansa vauraus valui vallan mukana etelään.

KESTÄVÄ RAUHA VOIDAAN SAAVUTTAA VAIN AVAAMALLA SOTIEN JULMUUDET AVOIMELLE KESKUSTELULLE.

Yksiääniseen historiaan takertuminen ylläpitää käsitystä siitä, että Frelimo ja Renamo ovat toistensa vihollisia. Sen vuoksi levottomuudet jatkuvat ja demokratia haurastuu.

Kestävä rauha voidaan saavuttaa vain avaamalla sotien julmuudet avoimelle keskustelulle. Ehkä ei ole liian myöhäistä perustaa totuuskomissiota.

Kirjoittaja on Itä-Suomen yliopiston kulttuuritieteiden tohtoriopiskelija ja vapaa toimittaja, joka asuu Mosambikissa.

PÅ SVENSKA

IRAK

ÅTER-VÄNDER TILL RUINER

Terrorgruppen Islamiska staten tappar allt mer terräng i Irak. En del yazidier återvänder hem, men rädslan är stor att något liknande ska ske igen.

TEXT OCH BILDER BENGT SIGVARDSSON

I Sinjar City, tidigare den största staden i Sinjar-distriktet i nordvästra Irak, flankeras gatorna av sönderbombade byggnader. Den arabiska varianten av bokstaven Y är sprayat på många av de raserade husens väggar. Y markerar att husen tillhörde familjer från den etnoreligiösa gruppen yazidier. De sprayades dit av jihadister i terrorgruppen Islamiska staten (IS) när de intog Sinjar-distriktet den tredje augusti 2014. Tidigare under året hade IS lagt under sig stora delar av västra och centrala Irak.

”IS markerade alla hus som ägdes av yazidier och shiamuslimer och sprängde dem”, säger en man från Asayish, irakiska Kurdistans säkerhetstjänst.

Hundratusentals yazidier drevs på flykt. Tusentals dödades eller kidnappades.

Jihadisterna avancerade sedan vidare österut och intog den övervägande kristna Nineve-slätten. Först när IS närmade sig de autonoma kurdiska områdena nordöstra Irak stoppades de av kurdisk peshmergaarmé och amerikanskt bombflyg.

Nu har närmare hälften av de IS-kontrollerade områdena återtagits i Irak. Sinjar City befriades i november 2015. Uppemot 80 procent av bebyggelsen är förstörd. Den heta luften är fylld av betong- och stendamm. Förutom enstaka väpnade milismän syns knappt en människa.

BESKJUTS FORTFARANDE

Inifrån ett halvraserat hus i Sinjar City hörs barngråt. Det är 1,5-åriga **Kaniwah** som gråter.

”Jag har ingen mjölk kvar att amma henne med, men vi har inte råd att köpa mjölk”, säger barnets mamma, 22-åriga **Wahida Khero**.

Khero återvände till Sinjar City med sin man, deras fyra barn och cirka 30 andra släktingar i maj 2016. Då hade de levt närmare två år på flykt i ett tält i ett informellt läger i irakiska Kurdistan.

”På sommaren var det olidligt hett i tältet och på vintern var det minusgrader. Det gick inte att leva där. Vi återvände hit för att återuppbygga våra liv. Det blir svårt, men vi ska försöka”, säger Khero.

Ingen återuppbyggnad har påbörjats. Huset som familjen bor i är inte deras. Deras hem ligger i ruiner vid fronten till de IS-kontrollerade områdena några kilometer söderut.

”IS beskjuter fortfarande staden med granater ibland. Vi känner oss inte helt trygga här”, säger Khero.

Inga skolor eller hälsokliniker har öppnat.

”I irakiska Kurdistan fick vi bistånd från olika håll, men här får vi inget. Det finns inget hushållsvatten, ingen el och vi har ingen generator. Jag vet faktiskt inte hur vi överlever, men hittills har gud hjälpt oss”, säger Khero.

UPPEMOT 80 PROCENT AV BEBYGGELSEN I SINJAR CITY ÄR FÖRSTÖRD.

IS sprayade den arabiska varianten av bokstaven "y" på hus som tillhörde yazidier i Sinjar City.

22-åriga Wahida Khero återvände med sin man och fyra barn till Sinjar City i maj. Med på bilden är dottern Kaniwah.

ENDAST ETT FÅTAL ÅTERVÄNDER

Enligt Internationella organisationen för migration (IOM) har endast cirka 420 personer återvänt till Sinjar City som tidigare hade över 80 000 invånare.

Strax norr om Sinjar City reser sig Sinjar-berget dit cirka 40 000 yazidier flydde när IS attackerade staden. På bergets sluttningar lever fortfarande över 10 000 av dem i informella skjulläger i väntan på att deras byar, söder om fronten, ska befrias.

Staden Snuni, norr om berget, befriades från IS redan i slutet av 2014. Jämfört med Sinjar City har bebyggelsen klarat sig lindrigt undan. Trots detta är gatorna folktomma och affärerna igenbommade i stora delar av staden. Tvåbarnspappan **Adel Khodr Suleimans** matbutik tillhör undantagen. Han återvände till Snuni med sin familj efter åtta månader i flyktingläger i Turkiet.

”IS hade plundrat min butik. Jag fick inte hjälp av myndigheter eller någon organisation att öppna den igen. Det var möjligt tack vare att jag hade lite besparingar och att min kusin sköt till en del pengar”, säger Suleiman.

Affärerna går uselt.

”Nästan alla handlar på krita. De som återvänder hit har inga pengar. Jag kan inte begära pengar av folk som har förlorat allt”, säger Suleiman.

Enligt stadsledningen har endast kring 15 procent av kommunens cirka 148 000 invånare återvänt. Suleiman radar upp flera orsaker.

”Säkerhetssituationen är inte stabil och det finns ingen samhällsservice. Det finns inget stabilt elnät, inget hushållsvatten och inga skolor har öppnat.”

En hälsovårds- och kvinnoklinik har öppnat i Snuni. Läkaren **Reem Kareem** berättar att bristen på el innebär stora problem.

”På kvällar och nätter får vi förlösa kvinnor i skenet av våra mobiltelefonficklampor.”

SVÅRT ATT BÖRJA OM

I utkanterna av Snuni står 42-årige bonden **Amar Khodr** på sitt nyplöjda fält. Planen var att odla gurka.

”Men sedan ångrade jag mig. Det finns ingen el till mitt bevattningssystem. Om jag hade köpt diesel till min generator skulle jag ha gått med ekonomisk förlust”, säger han.

Majoriteten av invånarna i Sinjar försörjde sig på lantbruk, men de flesta bönder som återvänder saknar utsäde, arbetsredskap och annat som krävs för att starta om på nytt. Merparten av bevattningssystemen är förstörda. Icke-detonerad ammunition och minor ligger kvar i jorden. Dessutom har bönderna förlorat sina tidigare marknader i områden som fortfarande kontrolleras av IS.

EN DEL ÅTERVÄNDARE ÖVERLEVER PÅ ATT ODLA LITE GRÖNSAKER, ANDRA ÄGER NÅGRA FÅR.

”Tidigare sålde jag mina grönsaker på olika platser i norra Irak. Uppköpare brukade komma hit från ända från Mosul”, säger Khodr.

Hans marknad är numera begränsad till Snuni.

”I dag betalar uppköparna 2 000 dinarer (cirka 1,50 euro) för 20 kilo gurka. Innan IS intog området fick jag 25 000 dinarer för samma mängd”, säger Khodr.

INGA JOBB

Även i Snunis grannstad Borek lyser människorna med sin frånvaro trots att de flesta husen är oskadda.

”Det finns inga jobb annat än inom peshmerga och hjälporganisationer. En del återvändare överlever på att odla lite grönsaker, andra äger några får. Vissa får lön från peshmerga eller från politiska partier, men många lever på bistånd från frivilligorganisationer”, säger Boreks borgmästare **Sadoun Samir**.

I början av 2016 återöppnade Boreks grundskola. Den har cirka femhundra elever. Majoriteten kommer från kringliggande byar och städer. Det är sommarlov och skolans enda anställda lärare, 32-årige **Shahab Hamad**, sitter på innergården till sitt hus och med några grannar.

”Alla andra som undervisar på skolan är volontärer. Inga andra lärare har återvänt.”

Hamad säger att folk är osäkra på vem eller vilka som styr i Sinjar-distriktet. Sedan 2005 garanterar den irakiska konstitutionen autonomi för de kurdiska områdena. Det finns dock flera områden som den irakiska centralregeringen och den lokala regeringen i irakiska Kurdistan tvistar om.

Hit hör Sinjar-distriktet som officiellt är under den irakiska centralregeringens administration, men i praktiken kontrolleras det av irakiska Kurdistan. Allteftersom IS har drivits bort har en uppsjö av syriska, turkiska och lokala kurdiska eller yazidiska miliser etablerat sig där. Det får inte Hamad och hans grannar att känna sig tryggare.

Enligt yazidierna är IS massaker den 74:e som drabbar dem under historien. Ett femtiotal massgravar med kvarlevor av avrättade yazidier har lokaliserats i återtagna områden. Mellan 5 000 och 7 000 yazidier, framför allt kvinnor, flickor och barn, kidnappades av IS.

Kvinnor och flickor som sluppit ur fångenskapen vittnar om sexslaveri.

”Yazidierna har utsatts för ett enormt lidande. Denna gång var det IS som massakrerade oss, men det har hänt förut. För att kunna leva här i framtiden måste vi ha internationellt beskydd”, säger 70-årige **Kalil Parso**.

NYA FLYKTINGSTRÖMMAR

Över 3,3 miljoner irakier har blivit flyktingar i sitt eget land sedan januari 2014. Samtidigt återvände cirka 744 400 internflyktingar till sina hem mellan augusti 2014 och juni 2016.

I irakiska Kurdistan finns cirka 1,8 miljoner flyktingar. Majoriteten är yazidiska och kristna internflyktingar, men det finns även ett par hundratusen syriska flyktingar. En stor del av dem bor utspridda i ett 20-tal läger.

Abdullah Ali, fältkoordinator på hjälporganisationen Qandil i staden Dohuk i irakiska Kurdistan, säger att oavsett hur svårt livet är i lägren så föredrar många att stanna där för tillfället.

”JU FLER SOM ÅTERVÄNDER, DESTO STÖRRE BLIR PRESSEN PÅ FRIVILLIGORGANISATIONER OCH FN-ORGAN ATT GE STÖD TILL OMRÅDET.”

Tvåbarnspappan Adel Khodr Suleiman återvände till Snuni efter åtta månader i flyktingläger i Turkiet. Han återöppnade sin matbutik men affärerna går uselt.

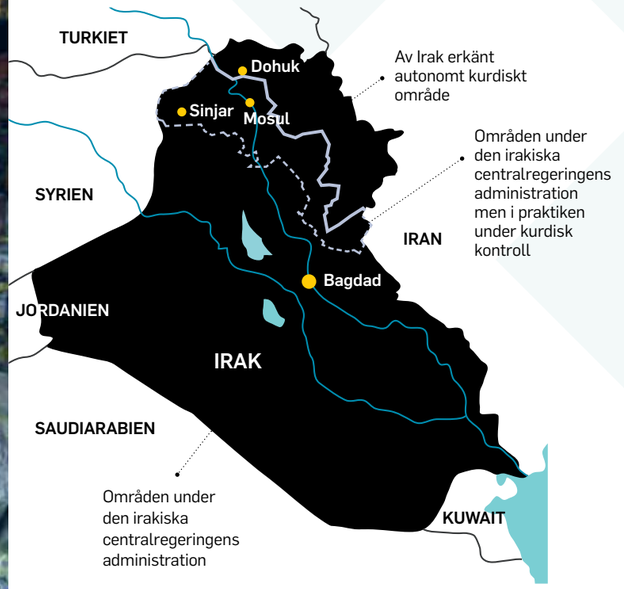

”I lägren finns åtminstone el och vatten. Flyktingarna kan åka till kurdiska städer. Även om det är svårt hitta jobb så finns en liten möjlighet. Nästan alla vill återvända hem, men de vill vara säkra på att vad som hände aldrig kommer att ske igen.”

Ali säger att en del återtagna områden i princip är omöjliga att återvända till på grund av förstörelse eller för att de ligger för nära fronten.

”Men andra områden är trygga och det är fullt möjligt att återvända dit. Ju fler som återvänder, desto större blir pressen på frivilligorganisationer och FN-organ att ge stöd till området.”

Behoven är enorma såväl av att återuppbygga infrastruktur, bostäder, skolor och sjukhus som av att skapa försörjningsmöjligheter i de återtagna områdena. För tillfället förbereder sig irakiska Kurdistan på en ny flyktingström. Slaget om den IS-kontrollerade miljonstaden Mosul väntas snart börja. IOM beräknar att över 600 000 Mosulbor kan komma att fly. FN talar om 1,2 miljoner flyktingar.

”I irakiska Kurdistan planeras fyra nya läger, men när slaget om Mosul börjar kommer inte myndigheterna i irakiska Kurdistan att släppa in fler flyktingar. Läger planeras istället att byggas i Mosuls utkanter”, avslutar Abdullah Ali. •

Skribenten är svensk frilansjournalist.

42-årige bonden Amar Khodr har problem med bevattningen av sina fält i Sinjar eftersom el saknas.

VAPAUDEN TUOLLA PUOLEN

Iranin nuoret luovivat islamilaisen valtion säännöissä ja haaveilevat vapaudesta elää tavallisen nuoren elämää.

KUVAT JONAS GRATZER **TEKSTI** IVAR ANDERSEN

Nuoret pelaavat koripalloa Thaleghanin puistossa Iranin pääkaupungissa Teheranissa.

"Vartijat eivät anna meidän pelata tyttöjä vastaan, mutta juuri nyt heitä ei ole näkyvissä. Kielto on hölmö, sillä pelaamme kavereina emmekä tee mitään sopimatonta", sanoo 22-vuotias **Payam Vahidi**.

Negar Sadri on 19-vuotias ja opiskelee insinööriksi Isfahanin yliopistossa. Hän haaveilee ulkomaanmatkasta ja kaipaa vapautta.

”Isfahanissa nuoren on vaikea tuntea itseään nuoreksi. On elettävä varovaisesti, sillä varsinkin tytöt tuomitaan helposti.”

Monet iranilaiset nuoret ovat tyytymättömiä rajoituksiin. Sadri ei silti usko, että he nousevat nykyhallintoa vastaan. Hän sanoo, ettei nuorilla ole rohkeutta muuttaa mitään.

Isfahan on Iranin kolmanneksi suurin kaupunki. Nuoret kokoontuvat iltaisin keskustan Jolfa-aukiolle, josta poliisi heidät säännönmukaisesti häätää pois. Muutaman minuutin kuluttua nuoret kuitenkin palaavat aukiolle viettämään aikaa.

Temppupyöräilijä esittelee taitojaan Abo-Atashin skeittipuistossa Pohjois-Teheranissa.

Afganistanilaiset Vahid Jafari, 17, ja **Hossein Nazari**, 20, (kuvassa oikealla) tapaavat nettikahvilassa ja pelaavat Call of Dutyä ja Modern Warfarea. Pelaaminen maksaa euron tunnilta, mikä on nuorille paljon.

Iranissa asuu kolmisen miljoonaa Afganistanin pakolaista. Isfahanissa afganistanilaiset ovat majoittuneet Zeinabiyehiin, joka on kaupungin köyhin alue. Liikkuminen alueen ulkopuolella on rajoitettua, ja Iranin viranomaiset tarkastavat säännöllisesti pakolaisten henkilöllisyyden.

Kimia Farahmand, 17, (vas.) viettää ystäviensä kanssa iltaa Jolfa-aukiolla Isfahanin keskustassa. Hän haluaisi perustaa yhtyeen ja laulaa hevimusiikkia, mutta se on kiellettyä Iranissa.

”Meillä ei ole juurikaan tekemistä, joten poltamme tupakkaa, kuuntelemme musiikkia ja kulutamme aikaa Jolfa-aukiolla.”

Iranin islamilaisen valtion perustaja Ruhollah Khomeini ja hänen seuraajansa Ali Khamenei valvovat jokaista virallista tilaa. Vuodesta 1979 lähtien ajatollahit ovat käyttäneet ylintä valtaa Iranissa.

HANNU VIKMAN ON TARKKAILLUT VETTÄ YLI 30 VUOTTA.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVAT** LIISA TAKALA

VESI-HUOLLON KONKARI

Hannu Vikman on kehittänyt puhtaan veden ja jätehuollon palveluja kehitysmaihin yli 30 vuotta. Joskus on vain nostettava kädet pystyyn, hän sanoo.

Oli maaliskuu 2015. **Hannu Vikman**, vesihuollon ja kehitysyhteistyön konsultti, istui Vietnamin terveysministeriön työpajassa, jossa käsiteltiin juomaveden laadun varmistamista.

Vikman tiesi, että juomavedeltä vaaditaan mahdottomia.

Vietnamissa juomavedestä pitäisi analysoida toistasataa ominaisuutta, kun Suomessa riittää parikymmentä. Yksikään vietnamilainen vesilaitos ei pysty siihen, sillä riittävän tasokkaita laboratorioita ei ole. Analysoinnin pitäisi olla myös tiheää, jolloin se tulisi liian kalliiksi.

Vikmanilla oli ehdotus, jotta analysointi olisi mahdollista.

Hän oli johtanut Suomen rahoittamaa pienten kaupunkien vesi- ja sanitaatiohanketta vuoden. Myös siinä pyrittiin kohtuullistamaan juomaveden kunnianhimoisia laatuvaatimuksia.

Työpaja alkoi olla lopuillaan.

Varapääministeri **Hoáng Trung Hái** nousi ylös, sillä hän lausuisi päätössanat. Juomaveden laadun varmistamisessa ei oteta askeltakaan taaksepäin, hän totesi.

Silloin Vikman ”nosti kädet pystyyn”.

Hän oli työskennellyt kehitysmaiden vesi- ja sanitaatiohankkeissa kolme vuosikymmentä ja oppinut, että tosiasiat on tunnustettava. Jos työssä tulee seinä vastaan tai vastuu asioista kuuluu toiselle, ei kannata kääriä hihojaan ja ryhtyä itse työhön.

URA JÄTEVEDESTÄ

Hannu Vikman oli ehkä kuusivuotias, kun hän käveli äitinsä kanssa lokaauton ohi, joka tyhjensi jätevesilietettä saostuskaivosta. Haju oli kuvottava. Vikmania yökötti.

Silloin äiti totesi, että ”käy poika koulua, ettei tarvitse tehdä tuollaisia hommia”.

Niin Vikman myös teki. Hän aloitti kansakoulun kuusivuotiaana. Lukiossa hän kiinnostui ympäristönsuojelusta ja limnologiasta eli järvitieteestä. Ylioppilaaksi hän valmistui laudaturin arvosanoin. Silloin hän etsi käsiinsä limnologin ja pyysi tapaamista.

Vikman halusi tietää, kannattiko limnologiaa opiskella.

Limnologi vastasi, että alan työpaikkoja oli vähän.

Vikman oli tyytyväinen vastaukseen. Hän haki Teknilliseen korkeakouluun, jossa voisi opiskella vesitaloutta tai vesihuoltotekniikkaa, ja työskenteli kesän helsinkiläisessä Maa ja Vesi -yrityksessä, jossa hän merkitsi tonttien kulmakiviä karttoja ja ilmakuvia varten.

Syksyllä Vikman aloitti opintonsa Espoon Otaniemessä.

Jätevesilietteeseen Vikman palasi diplomityössään, jota hän teki Vesihallituksessa. Aiheena oli jätevesilietteen koneellinen kuivaus, ja siinä käytännön työnä oli suomalaisen lingon prototyypin koeajo Saarioisten jätevedenpuhdistamolla Sahalahdessa.

Diplomi-insinööriksi hän valmistui joulukuussa 1974.

Sen jälkeen hän kävi armeijan, jossa hänet koulutettiin tulkitsemaan ilmakuvia.

Syksyllä 1976 Vikman palasi Vesihallitukseen, jossa hän jatkoi ”jätevesien lotraamista” eli osallistui kansallisen jätevedenpuhdistamoiden toimivuusselvitykseen. Silloin hän perehtyi myös maaseudun vesihuollon kehittämiseen ja rahoitukseen.

AVUN MUUTOS

Ensimmäinen kenttätyö vei Tansaniaan. Oli kevät 1985. Hannu Vikman työskentelisi maaseudun vesihuolto- ja sanitaatiohankkeessa, jota Suomi rahoitti.

Asemapaikka oli Mtwara, rantakaupunki lähellä Mosambikin rajaa.

Vikmanin perheeseen kuului vaimo ja kolme lasta, joista nuorin oli yksivuotias. Vikmanit muuttivat alueelle, jossa asui parikymmentä suomalaista asiantuntijaa. Talossa oli juokseva vesi, sähköliesi ja sisäkäymälä. Suomalaiset perheet tilasivat herkkuja Helsingin Stockmannilta.

Vikman vastasi muun muassa juomaveden laadun tarkkailusta kahdessa läänissä.

Mtwarassa oli laboratorio. Vikman järjesti vesinäytteiden kuljetuksia, ohjasi lähteiden kunnostuksia ja laati veden laadun tarkkailuohjelman maaseudun kyliin. Vesi- ja sanitaatiohanke alkoi tuolloin olla jo loppumaisillaan.

Myös tapa tehdä kehitysyhteistyötä oli muuttunut.

Aluksi hanke oli noudattanut niin kutsuttua avaimet käteen -periaatetta. Kaivot kaivettiin suomalaisilla kaivureilla ja luovutettiin käyttökunnossa. Loppuvaiheessa edellytettiin, että paikalliset asukkaat osallistuisivat, joten paikalliset miehet kaivoivat käsin kylänsä kaivot.

Muutos oli ehdottoman hyvä, Vikman ajatteli.

Hän palasi perheensä kanssa kotiinsa Espooseen kesällä 1987. Vikman jatkoi työ-

tään Vesi- ja ympäristöhallituksessa. Ulkoministeriö tarvitsi vesialan asiantuntijaa ja suunnitteli yhteistyötä Vesi- ja ympäristöhallituksen kanssa. Yhteistyö ei toteutunut, mutta Vikman ehti taustoittaa Suomen rahoittamaa maaseudun vesi- ja sanitaatiohanketta Nepalissa ja arvioida Suomen hankkeita Etiopiassa ja Sri Lankassa.

Hän oli myös laatimassa Maailmanpankille raporttia, jossa analysoitiin maaseudun vesi- ja sanitaatiohankkeita Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa.

Keväällä 1989 Vikmanin puhelin soi. Hänelle tarjottiin työtä.

Hänen entinen työnantajansa Maa ja Vesi -yritys etsi projektipäällikköä kansainvälisiin vesihuollon tehtäviin. Yksi kohteista olisi Vietnam, jonne Maailmanpankki kaavaili vesi- ja sanitaatioohjelmaa. Myös suomalaiset olivat aloittaneet vesihuoltoalan suurhankkeen Hanoissa.

KAIKKI ON MAHDOLLISTA

Suomi päätti rahoittaa myös Hai Phongin satamakaupungin vesihuoltoa ja sanitaatiota Vietnamissa. Hankkeen piti alkaa kesällä 1990, mutta se viivästyi puolella vuodella. Hannu Vikman johti sen ensimmäistä vaihetta. Työ oli lähinnä suunnittelua.

Vikman lopetti työnsä Hai Phongissa maaliskuussa 1992.

Hän jatkoi työtään Maa ja Vesi -yrityksessä. Tukikohta oli Suomessa, mutta hän saattoi matkustaa vesihuollon hankkeissa ympäri maailmaa lähes puolet vuodesta. Keväällä 1996 Vikman siirtyi ulkoministeriöön vesialan neuvonantajaksi. Pesti kesti kaksi vuotta.

Sen jälkeen Vikman halusi siirtyä itsenäiseksi vesihuollon ja kehitysyhteistyön konsultiksi, joka olisi ”vastuussa vain itsestään”. Hän työskenteli Afrikassa ja Aasiassa, myös esimerkiksi Venäjällä, Bosnia ja Hertsegovinassa ja Baltian maissa.

Vuonna 2002 Hanoin ohjelma oli päättynyt ja Hai Phong oli loppusuoralla.

Hanoin ohjelma oli suurin Suomen vesialan hankkeista, ja Hai Phongin vesilaitosta ylistettiin maailmalla. Niiden jälkeen Suomi halusi aloittaa ohjelman, jossa kehitettäisiin puhtaan veden ja jätevesihuollon palveluja Pohjois-Vietnamin pieniin ja köyhiin kaupunkeihin.

Vikman taustoitti ja valmisteli ohjelmaa. Mukaan valittiin lopulta 25 köyhää kaupunkia syrjäisiltä alueilta. Ohjelmassa piti toteuttaa 41 vesi- ja sanitaatiohanketta.

Mutta ongelmia virisi tasaisesti. Vikman luettelee niitä:

Vietnamin lainsäädäntö on byrokraattista, eivätkä yhteistyökumppanit aina tienneet, mitä papereita ja lupia vaaditaan. Asiakirjoja jäi päättäjien pöydille. Provinssit eivät olleet ”budjetoineet ropoakaan” viemäröinnin ylläpitoon. Yksittäisiä hankkeita ei arvioitu riittävän perusteellisesti.

Asiat eivät edenneet. Tai etenivät, mutta hitaasti.

Tuolloin Vikman ei vielä ollut toteuttamassa ohjelmaa. Hän tiesi, että ”Vietnamissa mikään ei toimi mutta kaikki on mahdollista”.

SUORAT KYSYMYKSET

Lokakuussa 2014 Hannu Vikman oli lupautunut pienten kaupunkien hankkeen vetäjäksi. Muutto Hanoihin sujui kivutta, sillä Vikman oli avioitunut uudestaan, ja vaimo oli sieltä kotoisin.

Viemäröinnistä tuli Vikmanin murheenkryyni.

Hänestä tuntuu, ettei viemäröinnissä saavuteta kestävää tulosta. Viemäreiden ylläpito pitäisi järjestää, muuten viemärit tukkeutuvat ja jätevesi tulvii taloihin. Se osoittaisi asukkaille, ettei viemäriverkkoon kannata kytkeytyä, ja saisi jo verkkoon liittyneet irrottautumaan siitä.

Syrjäseutujen asukkaat ovat tottuneet laskemaan jätevetensä takapihoille. Jopa virkamiehet ajattelevat, että ”juomaveteni on minun ongelmani, jätteveteni on naapurini ongelma”.

Myös korruptio mutkistaa kehitysyhteistyötä. 1990-luvun Hai Phongissa korruptiota ei juuri näkynyt, mutta nyt siihen törmää yleisesti Vietnamissa, Vikman kertoo.

Esimerkiksi rakennusurakan kilpailutuksessa ”ei-toivotut” yritykset voidaan hylätä pienen muotovirheen vuoksi, jotta ”toivotut” jäävät jäljelle. Palkkio sovitaan, verot ja muut lakisääteiset maksut hoidetaan. Lopuksi kilpailutuksen voittaja palkitsee setelitukolla valitsijansa.

”VIETNAMISSA MIKÄÄN EI TOIMI MUTTA KAIKKI ON MAHDOLLISTA”.

HANNU TAPANI VIKMAN

IKÄ: 65

KOULUTUS: Vesihuoltotekniikan diplomi-insinööri

TYÖ: Vesihuollon ja kehitysyhteistyön konsultti ja yrittäjä. Yrityksen nimi on Hannu Vikman Consulting, ja sen toimipaikkana on Vikmanin nykyinen kotipaikka Salo.

PERHE: Vietnamilainen vaimo, jonka kanssa kaksi yhteistä lasta. Edellisestä avioliitosta on kolme aikuista lasta.

HARRASTUKSET: Musiikin kuuntelu, lukeminen ja lenkkeily.

YHTEISTYÖ VIETNAMISSA VAATII PITKÄMIELISYYTTÄ JA PAINEENSIETOKYKYÄ.”

Yhteistyö Vietnamissa vaatii pitkämielisyyttä ja paineensietokykyä, Vikman sanoo.

Suomi lopettaa kahdenvälisen kehitysyhteistyönsä Vietnamin kanssa vuoteen 2018 mennessä, ja valtiot siirtyvät kumpaakin hyödyttävään kumppanuuteen eli kaupankäyntiin. Vikmanista siirtymä on turhan jyrkkä. Vietnam tarvitsisi välivaiheen, kuten pientä apua tekniseen neuvontaan.

Vikmanin mielestä kehitys-sanaa ei pitäisi edes käyttää.

Olisi parempi puhua muutoksesta, jossa on häviäjiä ja voittajia.

Voittajia ovat yleensä kansalaiset. Häviäjiä ovat ”paremmassa asemassa olevat” ihmiset eli eliitti, joka menettää etujaan tai asemansa muutoksessa. Siksi kehitysyhteistyössä pitäisi pohtia tarkoin, kenen kanssa ja millaista yhteistyötä Suomi tekee.

”Pitäisi kysyä, haluaako kumppani aidosti muutosta”, Vikman sanoo.

Hannu Vikmanin mielestä kehityksen sijaan tulisi puhua muutoksesta. ”Pitäisi kysyä, haluaako kumppani aidosti muutosta”, hän sanoo.

Muitakin kysymyksiä löytyy: Mitä muutos tuo tullessaan? Haluaako Suomi ylipäätään onnistua hankkeessa? Se ei voi olla määräävin tekijä, jos Afganistanin kaltaisiin hauraisiin valtioihin mennään, Hannu Vikman toteaa. •

TEKSTI MATTI REMES **GRAFIIKKA** SISSU MUHUJÄRVI

Rahavirta *kääntyy yrityksiin*

Kehitysrahoituslaitosten sijoitukset yrityksille ovat viiden vuoden kuluttua yhtä suuret kuin julkinen kehitysyhteistyö, sanoo yhdysvaltalainen tutkija Daniel Runde.

Kehitysrahoituslaitokset eli julkisesti omistetut rahoitusyhtiöt rahoittavat yrityksiä entistä enemmän kehitysmaissa, toteaa yhdysvaltalaisen CSIS-tutkimuslaitoksen projektijohtaja **Daniel Runde**.

”Kehitysrahoituslaitosten rahoitus yrityksille on nyt noin 60 prosenttia perinteisen kehitysyhteistyön määrästä. Viiden vuoden kuluttua kehitysrahoituslaitosten rahoitus on jo yhtä suuri kuin julkinen kehitysyhteistyö”, Runde toteaa.

Vuonna 2014 vastaava prosenttiosuus oli 48, kerrotaan Euroopan kehitysrahoituslaitosten yhdistyksestä EDFIstä. Tällöin kehitysrahoituslaitosten sijoitukset olivat 53 miljardia euroa, ja julkinen kehitysapu oli 111 miljardia euroa.

ALKUPÄÄOMAT KEHITYSVAROISTA

Kehitysrahoituslaitosten alkupääoma tulee pääosin kehitysyhteistyövaroista, mutta ne keräävät hankkeisiinsa varoja myös yksityisiltä sijoittajilta, kuten kansainvälisiltä sijoitusrahastoilta.

Tavoitteena on löytää kaupallisesti kannattavia hankkeita. Kehitysrahoituslaitokset sijoittavat mahdolliset voittonsa uusiin kohteisiin.

Merkittävin yritysten rahoittaja kehitysmaissa on Maailmanpankki-ryhmän Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC. Myös Euroopan investointipankki EIB, Afrikan kehityspankki AfDB ja Latinalaisen Amerikan kehityspankki IDB rahoittavat runsaasti yrityksiä.

Kansainvälisten laitosten lisäksi useimmilla avunantajamailla on omat valtiolliset kehitysrahoituslaitoksensa. Suomessa tällainen on Finnfund.

Viime vuosina moni valtio on antanut kehitysrahoituslaitoksille lisää pääomia. Esimerkiksi Finnfund saa kuluvana vuonna 130 miljoonan euron lisärahoituksen, kun osa kehitysyhteistyön lahja-avusta muutetaan laina- ja sijoitusmuotoiseksi tueksi kehitysmaille.

> **”AFRIKAN MAAT HALUAVAT YRITYSTEN INVESTOINTEJA JA TASAVERTAISTA KUMPPANUUTTA KAUPPASUHTEISSA.”**

AVUN SIJAAN INVESTOINTEJA

Daniel Runde työskenteli pitkään rahoitusalalla ja Yhdysvaltain kehitysapuvirastossa USAIDissa. Hänen mielestään kehitysrahoituslaitosten aseman korostuminen on osa isoa taloudellista ja poliittista muutosta, jossa vastuu talouskasvusta siirtyy entistä enemmän yrityksille.

”Kehitysmaissa ymmärretään, että kasvu ja köyhyyden vähentäminen edellyttävät yritysten toimintaedellytysten parantamista. 90 prosenttia uusista työpaikoista syntyy yksityiselle sektorille.”

Yksityisen sektorin työpaikkoja on esimerkiksi yrityksissä ja kotitalouksissa.

Runden mukaan kehitysmaat eivät enää kysy lahjamuotoista apua vaan haluavat entistä useammin yritystoimintaa tukevia lainoja, lainatakauksia ja pääomasijoituksia, joita kehitysrahoituslaitokset pystyvät niille tarjoamaan.

”Esimerkiksi Afrikan maat haluavat yritysten investointeja ja tasavertaista kumppanuutta kauppasuhteissa. Se edellyttää perusteellista asennemuutosta avunantajayhteisöltä, joka on tottunut holhoamaan kehitysmaita.”

UUSIUTUVA ENERGIA KIINNOSTAA

Daniel Runde huomauttaa, että kehitysrahoituslaitokset sijoittivat ensimmäisinä telealan yrityksiin, mikä vauhditti matkapuhelinten yleistymistä kehitysmaissa. Sen jälkeen yksityiset sijoittajat uskaltautuivat mukaan.

Runde ennustaa, että kehitysrahoituslaitokset sijoittavat tulevina vuosina erityisesti uusiutuviin energiamuotoihin.

”Kehitysrahoituslaitokset ovat jo nyt mukana kaikissa merkittävissä aurinko- ja tuulivoimahankkeissa Afrikassa.”

Runde korostaa, että myös perinteistä kehitysyhteistyötä tarvitaan edelleen etenkin niin kutsutuissa hauraissa valtioissa.

”Kehitysyhteistyö painottuu entistä enemmän hankkeisiin, jotka parantavat kehitysmaiden hallintoa esimerkiksi kitkemällä korruptiota ja tehostamalla veronkantoa.”

Rundesta on luontevaa, että kehitysavusta tuetaan myös työllistymistä edistävää ammatillista koulutusta ja kansalaisyhteiskuntaa, joka vahvistaa demokratiaa. Monet kehitysmaat pystyvät rahoittamaan terveydenhuollon kaltaiset peruspalvelut, kun niiden talous kasvaa.

YKSITYISTÄ RAHAA TARVITAAN

Kehityspoliittisen toimikunnan pääsihteerin **Marikki Stocchettin** mielestä on hyvä, että kehitysrahoituslaitosten merkitys kasvaa, sillä se voi lisätä yksityisten sijoittajien kiinnostusta kehitysmaihin.

”Kehitysmaat tarvitsevat kipeästi lisää pääomia. Kaupallisesti kannattavat hankkeet ovat kaikkien etu, jos ne edistävät kehitysmaiden hyvinvointia ja kestävää kehitystä.”

Stocchettin mielestä uusiutuvien energiamuotojen hankkeet sopivat kehitysrahoituslaitoksille, sillä ilmastonmuutoksen torjuntaan ja kehitysmaiden energiapulan lievittämiseen tarvitaan lisää rahaa, uutta tekniikkaa ja osaamista.

Stocchetti on erityisen huolissaan kehitysrahoituslaitosten avoimuudesta.

”Valtion ja yritysten yhteishankkeissa vedotaan helposti liikesalaisuuksiin. Se vaikeuttaa vastuullisuuden arviointia.”

Stocchettin mielestä hankkeiden vaikutusta pitäisi arvioida jo etukäteen.

Esimerkiksi Maailmanpankki-ryhmä on määritellyt vähimmäisvaatimukset, jotka jokaisen hankkeen on täytettävä muiden muassa ympäristöön ja ihmisoikeuksiin liittyvissä kysymyksissä.

Kehitysvaikutusten arviointi on Stocchettin mielestä kuitenkin kirjavaa.

”Raportointiin tarvitaan selkeät mallit ja ohjeet. Investointien taloudelliset hyödyt on suhteellisen helppo laskea. Sen sijaan hankkeen vaikutusten arviointi esimerkiksi paikallisyhteisön elämään on huomattavasti vaikeampaa.”•

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

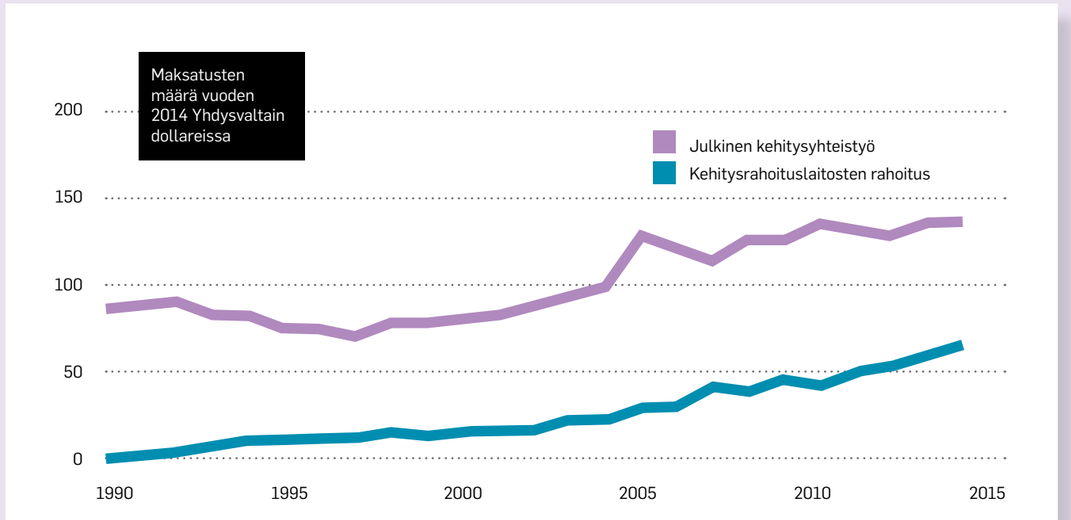

Lähteet: Investing to create jobs, boost growth and fight poverty. EDFI, 2016.

TEKSTI **TIINA KIRKAS**

OMIN AVUIN

Afrikkalaisnuoret tietävät, miten perustaa yrityksiä. Tukea he tarvitsevat yritystensä menestymiseen ja laajentumiseen.

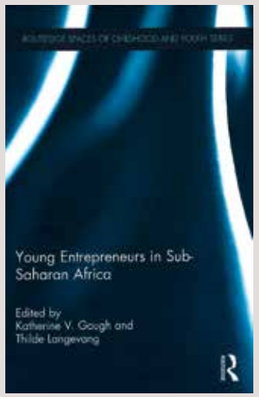

KATHERINE V. GOUGH & THILDE LANGEVANG (TOIM.). Young Entrepreneurs in Sub-Saharan Africa. Routledge, 2016.

Joka vuosi miljoonat afrikkalaiset nuoret päättävät koulunsa ja hakevat työpaikkaa. Niitä ei riitä kaikille, joten moni perustaa yrityksen ja työllistää ainakin itsensä.

Osalle nuoristä yrittäminen on ainoa keino hankkia elanto, osalle se on pitkäaikainen unelma, toteavat **Katherine V. Gough** ja **Thilde Langevang** toimittamassaan teoksessa *Young Entrepreneurs in Sub-Saharan Africa*.

Tanskalaiset tutkijat ovat ryhmänsä kanssa selvittäneet nuorten yrittäjien arkea Ghanassa, Sambiassa ja Ugandassa.

ALKUUN SÄÄSTÖILLÄ

Nuoret naiset ryhtyvät kampaajiksi, kokeiksi ja kauppiaiksi. Työskentely kotona on tavallista, sillä silloin voi myös huolehtia perheestä. Miehet liikkuvat naisia enemmän eli rakentavat taloja, korjaavat putkia ja kuljettavat ihmisiä ja tavaraa.

Valtaosa nuorista perustaa yrityksen omilla säästöillään. Moni tekee hetken palkkatyötä, kunnes jättäytyy yrittäjäksi. Nuoret saavat harvoin lainaa pankeista, ja myös pienluotottajat suosivat ikääntyneitä yrittäjiä.

Nuorten yritykset ovat pieniä, sillä laajentuminen maksaa. Varsinkin naisilla tuotto hupenee perheen elättämiseen. Samasta syystä yritykset ovat lyhytikäisiä.

”Vaikeinta ei ole perustaa yritystä vaan saada se kannattamaan ja tuottamaan voittoa”, Katherine V. Gough ja Thilde Langevang kirjoittavat.

Nuorten liiketoiminta kärsii kaupunkien ja maaseudun heikosta infrastruktuurista. Sähköä on harvakseltaan tai ei lainkaan. Myös huonot tiet hankaloittavat asiakkaiden ja tavaroiden kulkua. Nuoret joutuvat maksamaan viranomaisille veroja ja muita kuluja jopa harmaassa taloudessa.

Osa nuorista varautuu taloudellisiin riskeihin perustamalla useita yrityksiä eri aloille. Jos yksi yritys epäonnistuu, toinen voi tuottaa ainakin jonkinlaisen toimeentulon.

Varsinkin maaseudulla parhaiten selviytyvät nuoret, jotka yhdistävät maanviljelyn muuhun työhön, kuten rakentamiseen, ruoan valmistamiseen, myymiseen tai kalastamiseen. Osa nuorista tekee laitonta työtä, kuten salakuljetusta tai työtä laittomissa kaivoksissa, kunnes saa rahaa ja perustaa laillisen yrityksen.

RAHAA JA KOULUTUSTA

Myös päättäjät toivovat yrittäjyydestä ratkaisua nuorisotyöttömyyteen. Monessa Afrikan maassa nuorten työllistyminen ja yrittäjien tukeminen on kirjattu lukuisiin toimenpideohjelmiin.

NUORET HYÖTYISIVÄT ASIANTUNTEVASTA YRITTÄJYYSKOULUTUKSESTA, JOHON LIITTYISI MENTOROINTIA JA YRITYSHAUTOMOITA.

Katherine V. Gough ja Thilde Langevang muistuttavat, että olennaisinta on tarjota nuorille rahoitusta ja koulutusta. Afrikkalainen perusopetus ei valmista nuoria sen enempää palkkatyöläisiksi kuin yrittäjiksikään. Nuoret hyötyisivät erityisesti asiantuntevasta yrittäjyyskoulutuksesta, johon liittyisi mentorointia ja yrityshautomoita.

Nuoret tarvitsevat myös verkostoja, jotta he voisivat laajentaa asiakaskuntaansa ja rahoituskanaviaan lähipiirinsä ulkopuolelle. Ennen kaikkea nuoret ansaitsevat kannustavan ja innostavan ilmapiirin, joka arvostaa heidän yrittämistään, tutkijat toteavat.

CHIGOZIE OBIOMA. Kalamiehet. Atena, 2016.

SYVISSÄ VESISSÄ

1990-LUVUN PUOLIVÄLI Akuren kaupungissa Lounais-Nigeriassa. Sosialistinen liikemies valitaan presidentiksi, mutta sotilaat eivät kunnioita kansan tahtoa. Väkivalta yltyy, ja ihmiset telkeytyvät koteihinsa. Talous kärsii, ja autoilijat ryhtyvät hamstraamaan polttoainetta.

Samaan aikaan neljä veljestä lähtee kalastamaan läheiselle joelle. Se on ankarasti kiellettyä, mutta kouluikäisten poikien äidistä ei ole valvomaan heidän puuhiaan. Isä on töissä toisella paikkakunnalla ja palaa joutessaan kotiin ojentamaan poikiaan.

Hän kaavailee heille parasta mahdollista tulevaisuutta lentäjänä, lakimiehenä, lääkärinä ja professorina.

Eräänä päivänä veljet kohtaavat joella miehen, jonka he tunnistavat paikalliseksi kylähulluksi. Mies ilmoittaa pojille, että joku heistä tappaa veljistä vanhimman. Ennustus jäytää veljesten välejä, ja pelko lamaannuttaa koko perheen. Kenelläkään ei näytä olevan keinoja puuttua kohtaloon.

Varmaa on vain se, että paluuta entiseen ei ole.

Kalamiehet on nigerialaisen **Chigozie Obioman** esikoisromaani.

UNOHTAMISEN TAITO

LUDOVICA FERNANDES MANO elää nuoruutensa siskonsa **Odeten** kanssa Aveiron kaupungissa Portugalin länsirannikolla. Kun Odete avioituu angolalaisen kaivosinsinöörin kanssa 1970-luvun alussa, Ludo seuraa siskoaan Luandaan, Angolan pääkaupunkiin.

Angolassa elämä on rauhatonta. Odete ja hänen miehensä katoavat päivää ennen kuin Angola itsenäistyy Portugalista marraskuussa 1975. Ludo pelästyy ja lukkiutuu kaupunkiasuntoonsa.

Seuraavien 30 vuoden aikana Ludo ei käy kertaakaan kotinsa ulkopuolella, eivätkä talon vaihtuvat asukkaat saa vihiä hänen piilopaikastaan. Hän selviää vanhoilla ruokavarastoilla ja terassipuutarhansa antimilla. Hän on syömättä ja juomatta pitkiä aikoja. Tuntemuksiaan Ludo kirjaa paperille ja liidulla seinille.

Ludon tarinaan kytkeytyy lukuisia ihmiskohtaloita, joita leimaavat Portugalin siirtomaa-aika, Angolan itsenäistyminen ja sitä seurannut sisällissota. Niin alistajat kuin alistetutkin etsivät eri tavoin oikeutusta tai ainakin selitystä menneelle. Moni haluaa unohtaa, eivät kuitenkaan kaikki.

A General Theory of Oblivion pohjaa tositapahtumiin.

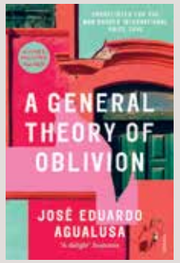

JOSÉ EDUARDO AGUALUSA. A General Theory of Oblivion. Vintage, 2016.

KAISA VIITANEN & KATJA TÄHJÄ. Karkotetut. Kustantamo S&S, 2016.

PAKOLLA PALAUTETUT

CHRISTINA ACHEAMPONG päätyi Ghanasta Norjan ja Australian kautta Suomeen. Hän opiskeli sosiaalipolitiikkaa yliopistossa, avioitui, sai neljä lasta ja erosi. Yksinhuoltajana rahat loppuivat, samoin mahdollisuudet jatkaa opintoja.

Viranomaisten mukaan Acheampongilla ei ollut edellytyksiä jäädä Suomeen, joten hänen oli palattava Ghanaan. Nyt hän etsii työtä ja yrittää selittää lapsilleen, miksi he eivät voi palata Suomeen.

Yhä useammat ulkomaalaiset joutuvat palaamaan vasten tahtoaan Euroopasta kotimaahansa. Osa lähtee omin avuin, osa poliisin pakottamina. Perillä monet pelkäävät henkensä puolesta. Kaikki häpeävät epäonnistumistaan.

Toimittaja **Kaisa Viitanen** ja valokuvaaja **Katja Tähjä** ovat haastatelleet kirjaansa muiden muassa irakilaista miestä ja afganistanilaista perhettä. Myös suomalainen poliisi, joka saattaa karkotettavia kotimaihinsa, kuvailee kokemuksiaan.

Tekijät huomauttavat, että iso osa karkotetuista palaa ennen pitkää Eurooppaan. Siksi kalliista ”karkotuskarusellista” hyötyvät lähinnä lentoyhtiöt ja ihmissalakuljettajat. Viitasen ja Tähjän mielestä järkevintä olisi helpottaa ihmisten pääsyä Eurooppaan, sillä se lisäisi myös omaehtoista paluumuuttoa.

Yllättäin YRITTÄJÄKSI

Kolme afrikkalaista teki täyskäännöksen ja työllisti itsensä.

TEKSTI JA KUVAT HENRI PURJE, TANSANIA, JA LOTTA EHRNROOTH, MOSAMBIK

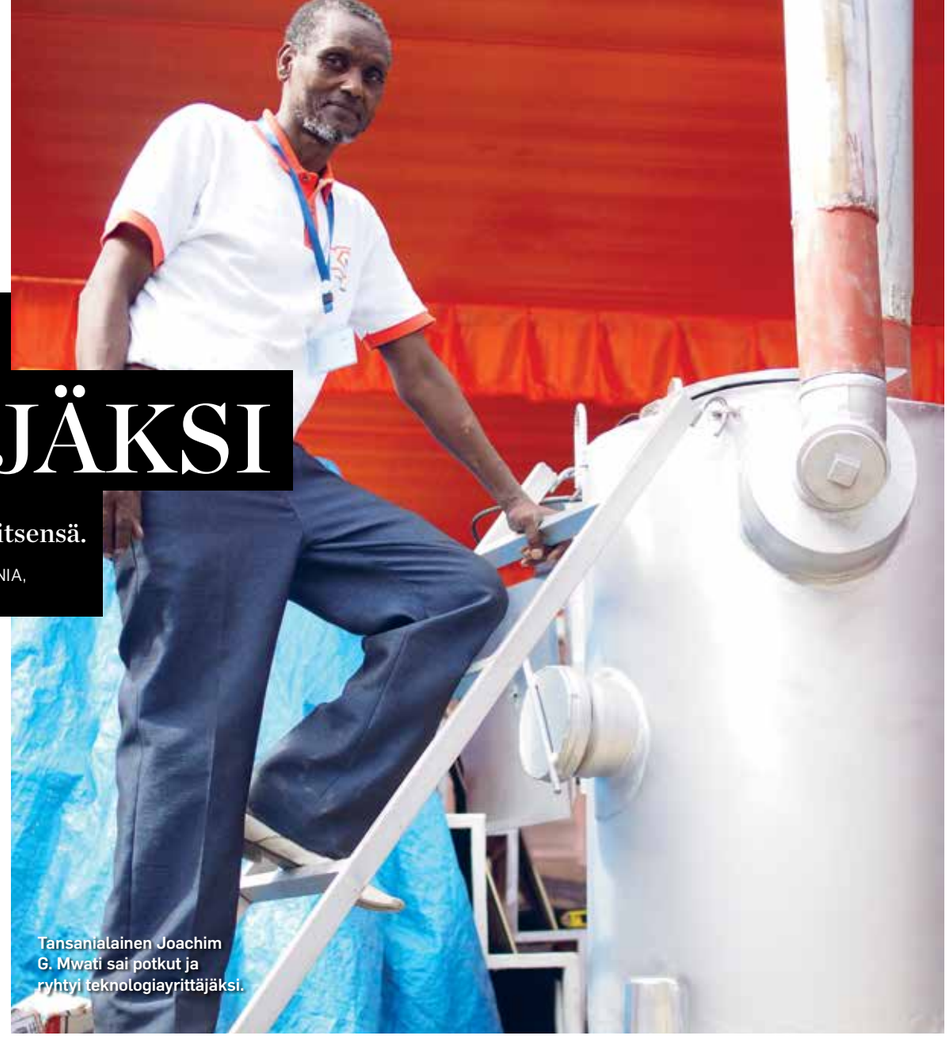

Tansanialainen Joachim G. Mwati sai potkut ja ryhtyi teknologiayrittäjäksi.

Tansanialaisella **Joachim G. Mwatilla** oli kaikki, mitä ihminen tarvitsee: mukava perhe, asunto Arushassa ja vakaa työpaikka julkishallinnon keskijohdossa.

Tai niin hän kuvitteli.

Eräänä päivänä esimies ilmoitti, että Mwatin työsuhde oli päättynyt. Se oli kestänyt kaksi vuosikymmentä. Mwatilla oli vuorokausi aikaa kerätä tavaransa ja häipyä. Potkuihin liittyi ”ahneita pomoja” ja se, ettei hän hyväksynyt korruptiota.

Yhtäkkiä Mwati oli itsenäinen mutta köyhä.

Hän on hyvä kokki ja ajatteli, että elättäisi itsensä, vaimonsa ja yhdeksän lastaan leipurina.

Ongelmana oli, ettei Mwati löytänyt uunia, joka antaisi tasaisesti oikean lämmön. Hän yritti rakentaa sellaisen itse. Lopulta hän sai kehitettyä täydellisen sapluunan. Hän valmisti uunillaan ensin maissipuuroa, sitten riisiä ja lopulta lihaa. Ruoista tuli hyviä.

Paikallinen koulu tilasi häneltä uunin ja kohta toisen. Mwati alkoi kypsytellä uranvaihtoa. Jos hän kerran osasi tehdä uuneja, niin miksei myös vedenlämmittimiä.

Teknologian hiominen vei viisitoista vuotta.

Nyt Mwatin yritys, Giant Thermohydro Burners, valmistaa mittatilaustyönä tehtyjä suurtalousuuneja, jätteenpolttolaitteita ja vedenlämmittimiä. Ne saavat energiansa jäteöljystä.

”Suurin rakentamani vesisäiliö on 6 000 litraa. Sen lämmittäminen vaatii 90 litraa jäteöljyä ja kestää viisi tuntia. Keksin tehokkaan eristyssysteemin, jonka ansiosta vesi pysyy lämpimänä seitsemän päivää”, Mwati kertoo.

Jäteöljyn polttaminen on Mwatin mukaan ympäristöteko. Ongelmajäte päätyy hyötykäyttöön, ja valmiiksi ylihakattua metsää säästyy. Tavallisesti uuneissa palaa puu.

Markkinatilanne on periaatteessa otollinen. Koulut ja muut laitokset tarvitsevat lämmintä vettä ja helloja. Kunnallista jätehuoltoa ei ole, joten jokaisen on vastattava jätteistään. Roskien polttaminen uunissa on tehokkaampaa ja ympäristöystävällisempää kuin niiden käryttäminen ulkoilmassa.

Ongelmana on, etteivät Mwatin myyntipuheet tepsi.

”Ihmiset uskovat vasta, kun näkevät. Jokainen uusi asiakas on vietävä vanhan asiakkaan luo, jotta tämä voi vahvistaa, että puhun totta. Se on työlästä. Etukäteen kukaan ei maksa mitään. Sekin on ongelmallista, sillä laitteiden valmistaminen on kallista.”

Yritys tuo kuitenkin Mwatille kohtuullisen elannon. Myös perheen lapset työskentelevät Giant Thermohydro Burnersissa.

PAREMPAA RAVINTOA

Ihmisillä oli nälkä. Samaan aikaan valtava määrä banaaneja pilaantui pelloille tai viimeistään matkalla kauppaan. Mosambikilainen **Filomena Matimbe** päätti tehdä asialle jotain.

Banaani on ravinteikasta. Se sisältää B- ja C-vitamiinia, kaliumia ja mangaania.

Matimbe ajatteli, että jos köyhät mosambikilaiset söisivät paremmin, heillä olisi parempi vastustuskyky. Lähes puolet lapsista kärsii aliravitsemuksesta ja sairastuu herkästi esimerkiksi ripulitauteihin. Matimbe halusi karsia etenkin lasten aliravitsemusta.

Banaaneja on vaikea viedä syömäkelpoisina kuluttajille, sillä Mosambikin tiet ovat töyssyisiä ja kuumia. Lisäksi etäisyydet ovat pitkiä, eikä kylmäkuljetusta aina ole. Mutta jauhoksi kuivattuna banaaneja olisi helppo kuljettaa ja jauho säilyisi hyvin.

Kesäkuussa 2015 hän perusti yrityksen, Finanan, joka valmistaa banaanijauhoa.

Matimbe otti yritystään varten pankkilainan. Lisäksi hän sai Uuden-Seelannin Mosambikin-lähetystöstä rahat generaattoriin ja laitteeseen, jolla kuivataan banaaneja.

Markkinointi oli kuitenkin mutkikasta.

Sata grammaa banaanijauhoa maksaa 100 Mosambikin meticalia eli noin 1,30 euroa. Se on monelle mosambikilaiselle paljon. Matimbe kertoo, että talouskriisi näkyy Mosambikissa muun muassa siten, että raaka-aineiden eli banaanien hinta nousee.

Uuden tuotteen hintaa ei voi kuitenkaan heti nostaa.

Terveystietoisia ja maksukykyisiä kuluttajia ei vielä juurikaan ole. Hyödyllisintä olisi jakaa banaanijauhoa kouluissa, ja siihen Matimbe pyrkii. Neuvottelut opetus- ja terveysministeriön kanssa ovat kesken.

Mosambikissa nainen ei voi ryhtyä yrittäjäksi, jos perheen mies asettuu poikkiteloin. Matimbe sai mieheltään tukea alusta alkaen. Matimbe varoittaa, että miehen kannustus saattaa olla holhoavaa ja ohjata naista varomaan liikaa, kun täytyisi olla rohkea.

”Tärkeintä on luottaa itseensä ja sulkea korvansa lannistavalta puheelta. Itselläni ei ollut muita vaihtoehtoja kuin uskaltaa”, hän sanoo.

JUHLIA KESKILUOKALLE

Juhlapalveluyritys voi kuulostaa yllättävältä Mosambikin kaltaisessa köyhässä maassa. **Sandra Pacheco** selittää, että kun elämä on karua, ihmiset panevat sen vastapainoksi vaikka viimeiset rahansa ilonpitoon. Mosambikilaiset osaavat juhlia.

MOSAMBIKILAINEN FILOMENA MATIMBE HALUSI KARSIA ETENKIN LASTEN ALIRAVITSEMUSTA.

Pacheco sai idean juhlapalveluyrityksestä kolme vuotta sitten.

Työ Matolan kunnassa oli päättymässä, joten Pachecon oli löydettävä uusi tulonlähde. Samaan aikaan aviomies peri isoäitinsä talon Matolan esikaupunkialueelta, ja Pachecot muuttivat sinne. Sandra Pacheco oli haaveillut omasta yrityksestä. Hän keksi, että pihalle mahtuisi juhlateltta.

Hän on aina nauttinut järjestämisestä.

”Olen taitava sisustaja. Jos perustaisin juhlapalveluyrityksen, myös taitelijamieheni voisi työskennellä siinä. Hän voisi suunnitella logoja ja käyntikortteja. Töitä olisi enemmän.”

Yrityksen nimeksi tuli Welwitschia. Pacheco selittää, että nimi juontuu welwitschia mirabilis -kasvista eli ikilehdestä. Se on tunnettu sitkeydestään.

”Sellaisia meidän mosambikilaisten täytyy olla”, hän toteaa.

Juhlateltta pystytettiin. Myöhemmin se vaihtui jykevämpään juhlakatokseen.

Welwitschian asiakkaat edustavat Mosambikin melko pientä keskiluokkaa. Pachecolla ei ole varaa mainostaa yritystään, mutta tieto kulkee puskaradiolla. Tilan vuokraus sadan hengen juhlaan maksaa 17 000 Mosambikin meticalia eli noin 220 euroa, koristeltuna kaksinkertaisesti.

Filomena Matimbe

Sandra Pacheco ei järjestä aterioita. Juhlakatoksen kupeessa on keittiö, jonne asiakas voi tulla vaikka edellisenä päivänä valmistamaan ruokaa.

Welwitschian juhlat ovat useimmiten syntymäpäiviä, hääjuhlia ja valmistujaisia. Pacheco hoitaa järjestelyt pitkälti yksin, sillä hänellä ei ole varaa palkata vakituista työntekijää.

Rahasta on pulaa koko maassa. Inflaatio heikentää meticalin arvoa suhteessa Yhdysvaltain dollariin ja euroon. Mosambik on voimakkaasti riippuvainen tuonnista, joten valuuttavarannot hupenevat ja hinnat nousevat nopeasti.

Lisäksi valtapuolue Frelimon ja oppositiopuolue Renamon joukot taistelevat aseellisesti maan keski- ja pohjoisosissa, mikä vaikeuttaa esimerkiksi kauppatavaroiden kuljetusta.

Pacheco pelkäsi, että maan sisäpoliittiset ongelmat ja talouskriisi karkottaisivat asiakkaat.

Sandra Pacheco

”Nyt näyttää siltä, että asiakkaat ovat palanneet. Ihmiset ovat turtuneet huonoihin uutisiin ja haluavat iloa elämäänsä.”

Sandra Pacheco sanoo, että Mosambikissa yrittäjän pitää olla sinnikäs, ahkera ja valmis johtamaan. Hyvää ja oma-aloitteista apua on vaikea löytää. Mitään ei tapahdu, ellei itse ole paikan päällä näyttämässä, mitä pitää tehdä.

Eläkeasiat mietityttävät, ja varasuunnitelma on tehty.

”Sellainen pitää Mosambikissa aina olla, sillä mikään ylempi taho ei pidä sinusta huolta. Voin muuttaa toimistoni asunnoksi ja tarjota sen vuokralle, jos on pakko.” •

Kirjoittajat ovat vapaita toimittajia.

Rebeca Ngambiye ja Caroline Marie opettelevat käyttämään tietokonetta Dodoman kirjastossa Tansaniassa. Heitä opastaa Rashid Israel.

POIS DIGIKUILUSTA

Tansanialaiset ja namibialaiset opettelevat digitaalisiksi kansalaisiksi Suomen tuella.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVA** MARJUKKA PELTONEN

Tansanialainen hedelmäkauppias **Suleman Msanya** lahjoittaa säkeittäin banaaneja Suomen kirjastoseuran edustajille. Hän on syvästi kiitollinen siitä, että saa osallistua tietokoneen käytön- ja tiedonhaun kurssille lähikirjastossaan Dodomassa.

”Olen oppinut käyttämään karttasovelluksia ja löytänyt tietoa uusista viljelymenetelmistä, lannoitteista ja hedelmien kuljetustavoista.”

”OLEN LÖYTÄNYT TIETOA UUSISTAVILJELYMENETELMISTÄ, LANNOITTEISTA JA HEDELMIEN KULJETUSTAVOISTA.”

Msanya iloitsee myös siitä, että suomalaiset ovat lahjoittaneet tietokoneita kirjastolle.

Kurssi kuuluu Suomen kirjastoseuran Kirjastot ja kehitys -hankkeeseen, jota ulkoministeriö rahoittaa. Koulutukseen valitaan erityisesti pienyrittäjiä, naisia ja työttömiä nuoria. Kurssit kestävät viikosta kuukauteen ja alkavat tietokoneen hiiren käytöstä.

Rebeca Ngambiye ja **Caroline Marie** ovat opiskelleet kaksi viikkoa. He saapuvat kurssille hyvissä ajoin, jotta ehtivät lukea sähköpostinsa ja selata internetsivuja.

Dodoman maakuntakirjasto liittyi Kirjastot ja kehitys -hankkeeseen vuoden 2015 alusta. Kirjastossa on parikymmentä työntekijää, joista neljä valittiin kurssien opettajiksi ja lähetettiin tietokoneen käytön intensiivikurssille Dar es Salaamin yliopiston Dodoman kampukselle. Kirjastoon hankittiin kuusi uutta tietokonetta ja internetyhteys. Kurssit kännistyivät keväällä 2015.

Koulutus on osallistujille ilmaista. Opetusta Dodomassa on järjestetty lähes päivittäin.

Nyt Kirjastot ja kehitys -hankkeessa on mukana seitsemän tansanialaista ja 23 namibialaista kirjastoa. Noin 7 000 kirjastojen asiakasta on koulutettu. Jotkut heistä ovat saaneet työpaikan uusien atk-taitojensa ansiosta, toiset ovat löytäneet opiskelupaikan internetsivuilta.

TYÖTÄ JA OPINTOJA

Kirjastot ja kehitys -hanketta on arvioitu kahdesti. Projektisuunnittelija **Minna Koskinen** Suomen Kirjastoseurasta kertoo, että evaluointiraporttien mukaan myös kaikkien köyhimmät ihmiset ovat hyötyneet kursseista. Digitaalinen kuilu rikkaiden ja köyhien ihmisten välillä on kaventunut.

Esimerkiksi namibialaisten kirjastojen väliarvio vuodelta 2013 osoittaa, että kuusi kymmenestä opiskelijasta oli nostanut arvosanojaan koulutuksen ansiosta. Joka kolmas pienyrittäjä oli tahkonnut parempaa tulosta tai aloittanut uuden liiketoiminnan. Joka toinen kurssilainen oli käyttänyt kirjastojen tietokoneita, jotta löytäisi töitä ja voisi kirjoittaa työhakemuksia.

Koskinen sanoo, että kirjastot mahdollistavat elinikäisen oppimisen kaikkialla maailmassa.

Suomella on paljon monipuolista kirjastoalan osaamista. Koskinen toteaa, että menestystarinalla nimeltä suomalainen kirjasto on vielä paljon annettavaa maailmalle, huomattavasti Namibiaa ja Tansaniaa laajemmin. •

KIRJASTOT JA KEHITYS -HANKE

- Suomen kirjastoseuran kehitysyhteistyöhanke Namibian ja Tansanian kirjastolaitosten kanssa vuosina 2012–2017.
- Budjetti on reilut 1,25 miljoonaa euroa. Ulkoministeriö tukee hanketta yli 1,06 miljoonalla eurolla.
- Tavoitteina edistää tietotekniikan käyttöä ja kuroa umpeen digitaalista kuilua köyhien ja rikkaiden ihmisten välillä.

Somalian poliisi uudistuu

RIKOSKOMISARIO Mia Tuominen Porvoon poliisilaitokselta uudistaa Somalian poliisivoimia Suomen tuella. Hän toimii YK:n siviilikriisinhallinnan Somalia-operaatiossa UNSOMissa.

Operaatiossa tuetaan naispoliiseja, seurataan perheväkivalta- ja seksuaalirikosten tutkintaa ja ihmisoikeuksien toteutumista sekä järjestetään koulutusta poliisille.

”Työni on vahvistaa Somalian poliisialalla työskentelevien yhteistyötä”, Tuominen sanoo.

Operaatioon osallistuvat muiden muassa Afrikan unioni, YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaava toimisto UNODC, Euroopan unioni sekä Britannia, Yhdysvallat ja Persianlahden maat.

Suomalaiset asiantuntijat auttavat paikallisia kollegoitaan luomaan kaiken tarvittavan, kuten valvonnan, hälytystoiminnan, rikostutkinnan ja lähipoliisitoiminnan. Käytännössä Somalian poliisitoiminta rakennetaan uusiksi.

”Somalia on muslimimaa, ja sen tietynlainen vapaamielisyys yllätti. Meihin on suhtauduttu avoimesti ja ennakkoluulottomasti.”

Myös naispoliisien asema yllätti Tuomisen. Uusia naispoliiseja rekrytoidaan jatkuvasti.

”Naispoliisina olen esimerkkinä myös miehille. Uskon, että olen voinut osoittaa, että nainen voi olla sekä esimiesasemassa että kehittämässä toimintaa.”

Mia Tuominen on rekrytoitu Somaliaan Suomen ulkoministeriön siviilikriisinhallinnan varoilla. Tuki on tänä vuonna noin 240 000 euroa. Jatkossa operaatiossa palvelee kolme suomalaista poliisia.

OUTI EINOLA-HEAD

LILA HAVUSELA

Mia Tuominen kouluttaa poliiseja Somaliassa.

Kaiteita ja luiskia vammaisille

HUMANITAARISTA APUA tarvitaan tänä vuonna ennätyksellisesti. Taustalla ovat pitkittyneet aseelliset konfliktit ja niiden aiheuttama pakolaisuus sekä El Niño -sääilmiö, joka on lisännyt kuivuutta erityisesti eteläisessä Afrikassa.

Kaikkiaan apua tarvitsee lähes 100 miljoonaa ihmistä 40 maassa. Humanitaarisissa kriiseissä haavoittuvimpia ovat fyysisesti ja psyykkisesti vammaiset ihmiset.

Kehitysyhteistyöjärjestö Suomen World Vision työskentelee pakolaisleireillä ulkoministeriön tuella. Järjestössä pidetään tärkeänä palvelujen järjestämistä siten, että myös vammaiset pääsevät käymälöihin ja saavat puhdasta juomavettä.

”Korotetut luiskat, kaiteet ja vesipumppujen rakentaminen helpoiksi käyttää – kyseessä eivät ole teknisesti vaikeat ratkaisut. Keskeistä on, että leireillä asuvat vammaiset ovat mukana jo suunnitteluvaiheessa”, kertoo World Visionin humanitaarisen avun päällikkö **Miikka Niskanen**.

Suomi tukee tänä vuonna World Visionin humanitaarista työtä pakolaisleireillä Ugandassa ja Irakissa noin 800 000 eurolla. Kaikkiaan Suomi ohjaa kehitysyhteistyövaroistaan 70 miljoonaa euroa humanitaariseen työhön.

EIJA PALOSUO

Suomi tukee veronkierron kitkemistä

ENSI VUODEN ALUSTA tulee voimaan kansainvälinen sopimus automaattisesta verotietojen vaihdosta. Aluksi mukana ovat yli 50 maan veroviranomaiset, ja vuonna 2018 sopimus laajenee koskemaan yli sataa maata. Tiedonvaihdon avulla maiden veroviranomaiset voivat puuttua yksityishenkilöiden ja kansainvälisten yritysten verovälttelyyn.

Vaikka sopimus ei ole vielä voimassa, se on tuottanut maailmanlaajuisesti jo 50 miljardia euroa lisää verotuloja viimeisten kahden vuoden aikana, todetaan Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestöstä OECD:stä.

Suomi sitoutuu tukemaan kehitysmaita sopimuksen hyödyntämisessä ja verotuksen kehittämisessä. Tuore Verotus ja kehitys -toimintaohjelma kokoaa Suomen tavoitteet verotuksen kehittämiseksi kehitysmaissa vuosille 2016–2019. Suomi on sitoutunut kaksinkertaistamaan tukensa kehitysmaiden verotuskyvyn vahvistamiselle vuoteen 2020 mennessä.

Veronkierto ja -välttely estävät kehitysmaiden veropohjan vahvistumisen ja julkisten palvelujen kehittymisen. Ajatushautomo Global Financial Integrity arvioi, että kehitysmaista lähtee vuosittain reilut 490 miljardia euroa laittomia, verottamatta jääneitä rahavirtoja. Näistä yli 70 prosenttia johtuu ulkomaankaupan laskutuksesta ja monikansallisten yritysten siirtohinnoittelun väärinkäytöstä.

MINTTU-MAARIA PARTANEN

”Aikaa on *neljä minuuttia*, jos haluaa ottaa kantaa asiaan.”

Satu Santala oppi Maailmanpankin johtokunnassa, miten ääntään kannattaa käyttää.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ **KUVA** SAMULI SIIRALA

”Kolme vuotta Maailmanpankissa kului nopeasti. Tiesin, millaista työ olisi, sillä olin työskennellyt ulkoministeriössä virkamiehenä, joka ohjeistaa Suomen osalta Pohjoismaiden ja Baltian edustajaa. Tunsin johtokunnan kokoustavan, kollegat alueeltani ja yhteiset asiat, joita ajaisin.

Johtokunnassa on 25 edustajaa. Aikaa on neljä minuuttia, jos haluaa ottaa kantaa johonkin asiaan. On mietittävä tarkoin, mitä aikoo sanoa, ja pohjustaa hyvin sanottavansa. Sen lisäksi on puhuttava riittävän pelkistetysti, ja siinä minulla oli opeteltavaa.

Harvoin voi vaikuttaa yksin, joten on tärkeää löytää liittolaisia.

Ei voi vain sanoa, että minä haluan tätä, vaan esittää laajemmin, mitä hyötyä siitä on toisille, miten edistän yhteistä hyvää. Siksi kannattaa rakentaa luottamukselliset suhteet muihin edustajiin ja miettiä, miten ja kenen kanssa asiaa voi viedä eteenpäin. Avoin ja ystävällinen asenne ja kiinnostus eri maiden näkemyksiä kohtaan luovat pohjaa luottamukselle.

Tarvitaan myös tilannetajua. Ymmärrystä, milloin on oikea aika ottaa asia esille tai milloin sellaisen tilaisuuden voi luoda. Se vaatii malttia. Kannattaa ajatella, että nyt voin vaikuttaa tähän asiaan ja myöhemmin toiseen, kun tilanne on otollinen.

Pystyinkö vaikuttamaan? Mielestäni kyllä. Otan yhden esimerkin.

Pohjoismaat ja Baltia ajavat sukupuolten tasa-arvoa. Takavuosina olimme yksin, mutta nykyisin koko johtokunta tukee tätä tavoitetta, joskin esimerkiksi Saudi-Arabia varautuneesti. Maailmanpankki sai viime vuonna valmiiksi strategiansa sukupuolten tasa-arvosta, ja se keskittyi naisten taloudellisen aseman, kuten omistusoikeuksien ja työllisyyden, parantamiseen. Strategiasta tuli todella hyvä.” •

SATU SANTALA

IKÄ: 50

KOULUTUS:
Valtiotieteen maisteri Åbo Akademista vuonna 1994

TYÖSKENTELI:
Pohjoismaiden ja Baltian edustajana Maailmanpankin johtokunnassa Washingtonissa vuosina 2013–2016

JATKAA TYÖHÖN:
Aloitti ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston osastopäällikkönä syyskuun alussa.

KASVOT ESIIN, NILKAT PIILOON

MITEN NAISTEN TULISI PUKEUTUA, jotta miehet olisivat tyytyväisiä? Viime aikoina esimerkiksi Ranskassa on kiistelty siitä, saavatko musliminaiset peittää kasvonsa julkisilla paikoilla tai esiintyä uimarannoilla pään ja vartalon peittävissä burkineissa. Osalle ranskalaisista islamilainen pukeutuminen on naisten alistamista ja uhkaa turvallisuutta. Muslimit vetoavat uskonnonvapauteen ja kulttuurisiin oikeuksiinsa.

Marokkolaisen **Khalid Cherradin** kuvassa miesten aseet kohdistuvat naiseen, jota huomio hämmentää. Cherradi muistuttaa, että kyse on ennen kaikkea erilaisten arvojen yhteentörmäyksestä. •

TIINA KIRKAS

kehitys utveckling

JULKAISIJA
Ulkoasiainministeriö
Viestintä- ja kulttuuriosasto
Kehitysviestintä
PL 481, 00023 Valtioneuvosto

TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET
Verkossa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Puhelimitse tiistaisin ja torstaisin klo 9–11/Lönnberg
040 536 9001.

TOIMITUSNEUVOSTO
toimittaja Janne Hopsu
johtaja Gunvor Kronman
professori Liisa Laakso
toimittaja Katri Merikallio
asiamies Juha Rekola
toimittaja Jyrki Saarikoski
osastopäällikkö Pekka Puustinen
apulaisosastopäällikkö Kari Alanko
toimittaja Jukka Huusko
professori Jukka Pirttilä
toiminnanjohtaja Salla Nazarenko
osastopäällikkö Jouni Mölsä (pj.)

PÄÄTOIMITTAJA
Minttu-Maaria Partanen
0295 351 958
minttu-maaria.partanen@formin.fi

TOIMITUSSIHTEERI
Tiina Kirkas

TOIMITTAJA Päivi Ängeslevä

ULKOASU Sissu Muhujärvi

PAINATUS Lönnberg, Helsinki

ISSN 0787-0418

Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys-Utveckling on tilaajille maksuton.

Kehitys-Utveckling 4.2016 ilmestyy joulukuussa.

FORMIN.FINLAND.FI
ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

JULKAISUTOIMITUS
YMPÄRISTÖMERKKI
MILJÖMÄRKT
441 017
Painotuote

QM5 2

KAUPPAPOLITIIKKA

on ulkoministeriön julkaisema taloudellisten ulkosuhteiden aikakauslehti.

TILAA ILMAINEN LEHTI JA SÄHKÖINEN UUTISKIRJE!

www.kauppapolitiikka.fi/tilaus

Seuraamme Suomen ja suomalaisten yritysten kannalta tärkeitä kansainvälisen kaupan ja talouden tapahtumia ja muutosprosesseja. Avaamme niitä sekä maantieteellisten alueiden että kauppapolitiikan eri sektoreiden kautta.